

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra managementu a informatiky

Hospodářská politika jako součást bezpečností politiky České republiky

Bakalářská práce

Economic Policy as a Part of the Security Policy of the Czech Republic

Bachelor Thesis

VEDOUCÍ PRÁCE
Ing. Dana JUNKOVÁ, Ph.D.

AUTOR PRÁCE
Lucie BISKUPOVÁ

PRAHA
2023

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, které jsem vypracovala samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpala, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze, dne 08.3.2023

Lucie BISKUPOVÁ

Poděkování

Ráda bych poděkovala paní Ing. Daně Junkové, Ph.D. za vedení mé bakalářské práce, její cenné rady a lidský přístup.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá hospodářskou politikou jako součástí bezpečnostní politiky České republiky. Na základě rešerše domácí a zahraniční odborné literatury objasňuje jejich vzájemnou provázanost. Práce se zabývá potravinovou bezpečností České republiky a Evropské unie, jelikož se jedná o velice důležitou součást bezpečnostní politiky země, která bývá často opomíjena. Součástí potravinové bezpečnosti je i potravinová soběstačnost, které bude věnována poslední kapitola. Provedu zde analýzu míry potravinové soběstačnosti České republiky a Evropské unie. Cílovým zjištěním mé práce je právě význam této problematiky v rámci bezpečnosti České republiky a s ním související závažnost potřeby prevence v rámci překonávání bezpečnostních rizik.

KLÍČOVÁ SLOVA

bezpečnostní politika * ekonomická bezpečnost * Evropská unie * hospodářská politika * potravinová soběstačnost *

ANNOTATION

The bachelor's thesis deals with economic policy as part of the security policy of the Czech Republic. Based on a search of domestic and foreign professional literature, it clarifies their interrelatedness. The work deals with the food safety of the Czech Republic and the European Union, as it is a very important part of the country's security policy, which is often neglected. Part of food security is also food self-sufficiency, which will be devoted to the last chapter. Here I will analyze the level of food self-sufficiency of the Czech Republic and the European Union. The target finding of my work is precisely the importance of this issue within the security of the Czech Republic and the related seriousness of the need for prevention within the framework of overcoming security risks.

KEYWORDS

economic security * European Union * food security * food self-sufficiency * security policy *

Obsah

Úvod.....	6
1 Cíle a metody zpracování	7
1.1 Cíle.....	7
1.2 Metody	8
2 Hospodářská politika.....	10
2.1 Definice hospodářské politiky.....	10
2.2 Rozdělení hospodářské politiky	11
2.3 Nositelé hospodářské politiky.....	12
2.4 Cíle hospodářské politiky	13
2.5 Nástroje hospodářské politiky	15
2.6 Základní typy makroekonomické hospodářské politiky	16
2.7 Základní typy mikroekonomické hospodářské politiky	18
3 Bezpečnostní politika	22
3.1 Bezpečnost jako pojem	22
3.2 Definice bezpečnostní politiky	24
3.3 Bezpečnostní legislativa.....	24
3.4 Bezpečnostní systém České republiky.....	27
4 Bezpečnostní aspekty hospodářské politiky.....	31
4.1 Ekonomická bezpečnost	31
4.2 Souvislost hospodářské a bezpečnostní politiky	32
5 Potravinová bezpečnost.....	37
5.1 Definice potravinové bezpečnosti	37
5.2 Legislativa České republiky.....	39
5.3 Legislativa Evropské unie	42
5.4 České orgány zabývající se potravinovou bezpečností	47

5.5	Mezinárodní orgány a orgány Evropské unie zabývající se potravinovou bezpečností	50
6	Potravinová soběstačnost.....	53
6.1	Potravinová soběstačnost České republiky.....	53
6.2	Potravinová soběstačnost Evropské unie	58
6.3	Související problematika	64
	Závěr.....	68
	Seznam použité literatury.....	71
	Monografie.....	71
	Odborné články a dokumentace	72
	Zákony a další právní předpisy.....	73
	Internetové zdroje.....	74
	Seznam grafů.....	80
	Seznam obrázků	81
	Seznam tabulek	82
	Seznam příloh.....	83
	Příloha 1 – Bezpečnostní zájmy ČR	84
	Příloha 2 – Emailová komunikace s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva zahraničních věcí.....	87
	Příloha 3 – Usnesení vlády České republiky o strategii bezpečnosti potravin a výživy 2030.....	88
	Příloha 5 – Infografika – do jaké míry je Česko schopné pokrýt spotřebu obyvatel vlastní produkcí	90

Úvod

Současná doba je nemyslitelně spjata s bezpečnostními riziky. Pandemie COVID-19 a konflikt na Ukrajině vyzdvihly do popředí důležitost bezpečnosti, která se stala ve veřejném prostoru velice rozebíraným tématem. Bezpečnost patří mezi základní lidské potřeby a primárně je zajištěna státem. V rámci definice bezpečnosti a hrozeb si většina lidí jako první vybaví hrozby vojenského charakteru. Ve své práci bych chtěla ale vyzdvihnout význam bezpečnosti v rámci hrozeb nevojenských. Tímto druhem bezpečnosti se budu zabývat právě z důvodu jejího častého upozaďování, přestože rizika hrozící z jejího nedostatku jsou enormní.

Bezpečnost státu je zajišťována bezpečnostní politikou, která je tvořena více atributy. Jedním z těchto atributů je i hospodářská politika v oblasti bezpečnosti státu. Zde tedy můžeme vidět propojení těchto dvou politik. Hospodářská politika je tedy nezbytnou součástí bezpečnosti republiky. Zajišťuje samotné předpoklady pro bezpečnost státu a eliminuje rizika. Z toho tedy vyplývá samotné téma mé bakalářské práce, kterým je Hospodářská politika jako součást bezpečnostní politiky České republiky.

Jedním z cílů hospodářské politiky v oblasti bezpečnosti je minimalizace závislosti ekonomiky. Zde tedy můžeme vidět propojení s částí praktickou, která je tvořena potravinovou bezpečností a soběstačností. Ty jsou tedy součástí politiky hospodářské. Téma soběstačnosti bývá v poslední době velice často rozebírané. Současná doba je neodmyslitelně spjata s globalizací, která ovlivňuje jak společnost, tak i především hospodářství státu. Globalizace znamená velký pokrok jak informační, tak i pokrok technologií a propojuje celý svět. Má ale i své stinné stránky v podobě nesoběstačnosti států v určitých komoditách.

Hlavní přínos a motivaci ke zpracování mé bakalářské práce vidím v aktuálnosti této problematiky. Jak již bylo zmíněno, problematika hospodářské politiky a související potravinové bezpečnosti nebývá obvykle dávána do popředí. Přitom má ale na bezpečnost země obrovský dopad a je pro ni klíčová.

1 Cíle a metody zpracování

V rámci mé bakalářské práce je nezbytné vytyčit hlavní a dílčí cíle práce a metody zpracování.

1.1 Cíle

Hlavním cílem mé práce je na základě rešerše domácí a zahraniční odborné literatury objasnit význam hospodářské politiky jako součásti bezpečnostní politiky ČR se zaměřením na potravinovou bezpečnost a míru potravinové soběstačnosti České republiky a Evropské unie.

Mezi dílčí cíle práce teoretické patří obecné seznámení s hospodářskou politikou. Uvedu zde její definici, rozdělení, nositele a dále cíle, mezi které patří tradiční ekonomické cíle, základní společenské hodnoty a maximalizace společenského blahobytu. Nelze opomenout také nástroje, kterými hospodářská politika naplňuje již zmíněné cíle. Posledním cílem této kapitoly je popsat makroekonomické a mikroekonomické hospodářské politiky. Dalším dílčím cílem práce je přiblížit politiku bezpečnostní. Pro popis bezpečnostní politiky je nezbytné nejprve definovat samotný pojem bezpečnost. Dále zde uvedu definici pojmu, bezpečnostní legislativu České republiky a mezinárodních či evropských organizací, do kterých Česká republika patří. Nezbytné je také popsat samotný bezpečnostní systém České republiky a jeho strukturu.

Posledním dílčím cílem části teoretické je propojení bezpečnostní a hospodářské politiky. Zabývat se zde budu ekonomickou bezpečností, u které uvedu její definici, nositele a atributy. Další podkapitola bude věnována samotnou souvislostí hospodářské a bezpečnostní politiky. Hospodářská politika je součástí politiky bezpečnostní, což je také hlavním zjištěním části teoretické. Dále zde uvedu cíle hospodářské politiky v rámci bezpečnosti České republiky, mezi které patří vhodné koncipování surovinové politiky a minimalizace dopadů při výpadu dodávek surovin. Toto téma propojuje teoretickou část s praktickou částí, která se zaměřuje právě na potravinovou bezpečnost a soběstačnost.

Nyní se již přesouváme k části praktické, která je tvořena potravinovou bezpečností a soběstačností. Mezi cíle kapitoly zabývající se potravinovou bezpečností patří definice potravinové bezpečnosti a uvedení jejího systému.

Dále je potřeba uvést legislativu České republiky a Evropské unie z toho důvodu, že legislativa Evropské unie je součástí právního řádu republiky a je mu nadřazena. Následně se budu zabývat orgány, které se potravinovou bezpečností zabývají. Uvedu zde opět orgány České republiky i Evropské unie. Poslední kapitolou mé práce je potravinová soběstačnost. Nejprve je potřeba definovat samotný pojem soběstačnosti a dále pojem soběstačnosti potravinové. Následovat bude analýza míry soběstačnosti České republiky a Evropské unie. Poslední podkapitola bude věnována související problematice. Zde se budu zabývat tím, zda suverénní země může být plně soběstačná a jaká rizika plynou z opačné situace, tedy pokud by země byla v plné míře závislá na importu potravin ze zahraničí.

1.2 Metody

Abych byla schopna splnit hlavní i dílčí cíle mé práce, je nutné použít vědecké metody. „*Vědecká metoda je vědomý a plánovitý postup jak dosáhnout nějakého teoretického i praktického cíle.*“¹

V rámci teoretické části, a tedy popsání problematiky hospodářské a bezpečnostní politiky, použiji rešerši odborných zdrojů. Tyto kapitoly spočívají převážně v popisu problematiky. K prolnutí těchto politik bude použita metoda komparace, rešerše a dedukce. V části praktické použiji opět rešerši odborných zdrojů. V rámci legislativy potravinové bezpečnosti čerpám k právních norem České republiky a Evropské unie. V kapitole zabývající se potravinovou soběstačností bude použita metoda analýzy, kdy budu analyzovat stav potravinové soběstačnosti České republiky a Evropské unie. Pro analýzu stavu potravinové soběstačnosti České republiky použiji data Českého statistického úřadu a pro analýzu Evropské unie bude použita studie České zemědělské univerzity a Statistická fakta o obchodu se zemědělsko-potravinářskými produkty Evropské unie. Na základě analýzy soběstačnosti v jednotlivých komoditách provedu syntézu a odpovím tak na otázku, v jaké míře je Česká republika soběstačná.

¹ MOLNÁR, Zdeněk. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting, 2012. Věda pro praxi (Profess Consulting). ISBN 978-80-7259-064-3.

Nyní zde uvedu definice nejvýznamnějších použitých vědeckých metod z díla Pokročilé metody vědecké práce od Zdeňka Molnára.

„Analýza je proces faktického nebo myšlenkového rozčlenění celku (jevu, objektu) na část. Je to rozbor vlastností, vztahů, faktů postupující od celku k částem.“²

„Syntéza znamená postupovat od části k celku. Dovoluje poznávat objekt jako jediný celek. Je to spojování poznatků získaných analytickým přístupem. Syntéza tvoří základ pro správná rozhodnutí.“³

„Deduktivní přístup vychází z pozitivismu, nejprve, na základě teorie, formuluje hypotézy a pomocí logického uvažování a již známých faktů testuje tuto hypotézu. K tomu využívá především kvantitativní data. Deduktivní přístup bývá často realizován průzkumem pro odhalování kauzálních vztahů mezi proměnnými.“⁴

V souladu s cíli, které budou vytyčeny v následující kapitole, je bakalářská práce členěna do pěti kapitol. Teoretická část práce obsahuje celkem tři kapitoly, mezi které patří hospodářská politika, bezpečnostní politika a bezpečnostní aspekty hospodářské politiky. V části praktické se budu věnovat již samotnému propojení hospodářské a bezpečnostní politiky. Praktická část se skládá celkem ze dvou kapitol, kterými jsou potravinová bezpečnost a potravinová soběstačnost, která je součástí potravinové bezpečnosti.

² MOLNÁR, Zdeněk. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting, 2012. Věda pro praxi (Profess Consulting). ISBN 978-80-7259-064-3.

³ MOLNÁR, Zdeněk. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting, 2012. Věda pro praxi (Profess Consulting). ISBN 978-80-7259-064-3.

⁴ MOLNÁR, Zdeněk. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting, 2012. Věda pro praxi (Profess Consulting). ISBN 978-80-7259-064-3.

2 Hospodářská politika

Cílem této kapitoly je specifikovat hlavní pojmy a vazby mezi nimi. Budu zde definovat samotný pojem hospodářská politika, popíši její nositele, nástroje, cíle a vytyčím makroekonomickou a mikroekonomickou hospodářskou politiku.

2.1 Definice hospodářské politiky

Hospodářská politika je mezioborová disciplína hraničící mezi ekonomikou a politologií. Mezi její prameny bývá řazena filozofie, ekonomie, právo a politologie. Jako samostatná ekonomická disciplína se začala formovat ve 30. letech minulého století. Její vznik byl spojován s keynesiánstvím, které reflektovalo velkou ekonomickou krizi po pádu akcií na americké burze. Keynesiánství s sebou přineslo myšlenku státních zásahů do ekonomiky země, což byl předpoklad pro vznik samostatné disciplíny. Její prvky můžeme ale v historii vidět již dříve, konkrétně u merkantilismu ve čtrnáctém století.

Definicí hospodářské politiky existuje velké množství. Já zde vyberu některé z nich a následně provedu jejich komparaci. První zvolená definice pochází z Velké ekonomické encyklopedie od profesora Milana Žáka. Tato definice bývá používána nejčastěji. *„Přístup státu (vlády) v ekonomice země. Vláda využívá svěřené či jinak získané prostředky a pravomoci k dosahování předem určených ekonomických (a v širším souvislostech i společenských) cílů za pomoci celé řady nástrojů.“*⁵

Další definice, kterou jsem za účelem objasnění problematiky zvolila, pochází od pana profesora Milana Žáka. *„Hospodářskou politiku můžeme pojímat ve dvojím smyslu: jednak ji můžeme chápat zcela obecně jako přístup státu k ekonomice své země. V tomto pojetí není ekonomika samoučelná; vždy se jedná o záměrnou, praktickou činnost státu. Druhý aspekt hospodářské politiky spočívá v jejím pojetí jako teoretické disciplíny. Teoretická hospodářská politika je zaměřena na analýzu probíhajících jevů.“*⁶

⁵ ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 604. ISBN 80-7201-381-5.

⁶ ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020, s. 6. ISBN 978-80-88330-04-2.

Ekonomický slovník udává další definici, která zní následovně: „*Hospodářská politika je politika státu, při níž nositelé hospodářské politiky používají nástroje hospodářské politiky k ovlivňování ekonomického a sociálního vývoje v zájmu širších společenských cílů.*“⁷

Můžeme tedy vidět, že definice hospodářské politiky se příliš nemění a bývají obdobné. Definice uvádí jako hlavního nositele stát, který za účelem splnění cílů používá vytyčené nástroje. V druhé citaci od Žáka můžeme vidět jedno z možných dělení hospodářské politiky, kterým se budu zabývat v další podkapitole.

2.2 Rozdělení hospodářské politiky

Jako první lze odvodit dualitu hospodářské politiky, která je rozdělena na praktickou a teoretickou část. Jako přístup státu k ekonomice můžeme chápat hospodářskou politiku praktickou. Teoretickou hospodářskou politiku poté představuje spíše její konkrétnější popis a zákonitosti.

Hospodářskou politiku můžeme dělit také na základě její úrovně. Soukup uvádí její rozdělení na globální, regionální, národní, subnárodní, lokální a individuální. Příkladem globální jsou mezinárodní organizace jako Organizace spojených národů, regionální Evropská unie, národní Česká republika, subnárodní kraje, lokální města a obce a individuální podniky.⁸

Další možností dělení hospodářské politiky závisí na její úrovni. Hospodářská politika tak může být makroekonomická či mikroekonomická. Má práce se bude zabývat hospodářskou politikou z hlediska makroekonomického. Co se týče hospodářské politiky mikroekonomické, mezi její cíle patří eliminace tržních selhání a nachází se tak na úrovni jednotek ekonomických subjektů.⁹

⁷ HINDLS, Richard a kol. Ekonomický slovník. Praha: C.H. Beck, 2003. Beckovy odborné slovníky. s. 143. ISBN 80-7179-819-3.

⁸ SOUKUP, Petr a Petr VYMĚTAL. *Základy teorie a praxe hospodářské politiky*. [Praha]: Bankovní institut vysoká škola, 2007. s. 35. ISBN 978-80-7265-125-2.

⁹ KLIKOVÁ, Christiana a Igor, KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Praha: Institut vzdělávání Sokrates, 2013. ISBN 978-80-86572-76-5.

2.3 Nositelé hospodářské politiky

Nositelé hospodářskou politiku uplatňují a následně realizují. Snaží se tak tedy pomocí nástrojů hospodářské politiky dosáhnout jejich cílů. Nositelé jsou převážně chápáni jako jednotlivé instituce. Existuje různé dělení nositelů hospodářské politiky. Jedním z nich je rozdělení nositelů se odvíjí od jejich vlivu a pochází od Milana Žáka.¹⁰ Ten je rozděluje na nositele hospodářsko-politického rozdělování a hospodářko-politického vlivu. Hlavní rozdíl mezi nimi spočívá v rozhodovacích schopnostech. Druhá skupina nemá pravomoci rozhodovat, ale může rozhodování pouze ovlivnit. První skupině je tato pravomoc dána zákonem. Jedná se tak tedy o parlament a vládu.

Další způsob dělení pochází od Šulce z díla *Hospodářská politika*.¹¹ Ten dělí nositele na celkem šest kategorií. První kategorií nositelů jsou zákonodárné instituce, mezi které je řazen parlament České republiky. Dále definuje instituce vládní. Jejimi zástupci jsou vláda České republiky, ministerstva a jiné ústřední správní úřady. Další kategorií je Česká národní banka, instituce, které vytvářejí tržní prostředí, soudy a instituce, které nejsou součástí struktury hospodářské politiky, ale ovlivňují ji. Mezi ty patří například odbory či politické strany.

Obrázek 1: Dělení nositelů hospodářské politiky podle Šulce

Zákonodárné instituce	<ul style="list-style-type: none">• Parlament České republiky
Vládní instituce	<ul style="list-style-type: none">• Vláda České republiky• Ministerstva a jiné ústřední právní úřady
Česká národní banka	
Instituce, které vytváří tržní prostředí	<ul style="list-style-type: none">• Protimonopolní úřady
Soudy	
Instituce ovlivňující hospodářskou politiku	<ul style="list-style-type: none">• Odbory• Politické strany

¹⁰ ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020, s. 8. ISBN 978-80-88330-04-2.

¹¹ ŠULC, Zdislav. *Hospodářská politika*. Praha: Consus, 1993. ISBN 80-901004-7-3.

Zdroj: Vlastní zpracování dle: ŠULC, Zdislav. *Hospodářská politika*. Praha: Consus, 1993. ISBN 80-901004-7-3.

2.4 Cíle hospodářské politiky

Cílů se hospodářská politika snaží dosáhnout pomocí nástrojů, kterým bude věnována následující podkapitola. Cíle značí určitý stav, kterého chce dosáhnout. Podle potřeby realizace se obvykle uvádí v hierarchii cílů. Cíle ve spodu pyramidu jsou tedy nezbytné a musí být splněny v případě posunu k cílům o kategorii výše – viz obrázek 2.

Mezi jednotlivými cíli se nachází určité vztahy. Ty mohou být konfliktní, komplementární, neutrální, identické či původní a odvozené.

Obrázek 2: Hierarchie cílů hospodářské politiky

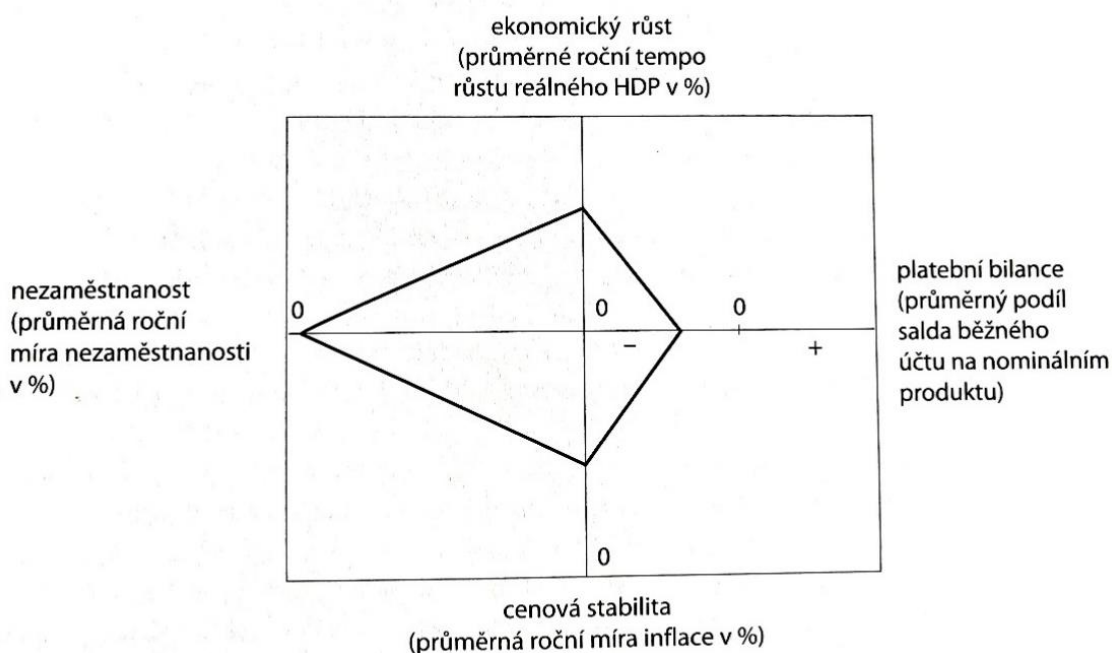

Zdroj: URBAN, Luděk. *Hospodářská politika*. Praha: Victoria Publishing, 1994. s. 15. ISBN:80-85865-01-7

Tradiční ekonomické cíle

První kategorií cílů jsou tradiční ekonomické cíle. Tyto cíle jsou identické s celkovými cíli ekonomie. Jedná se o takzvaný magický čtyřúhelník (obrázek 3). Ten zobrazuje celkem čtyři nejdůležitější cíle a vztah mezi nimi. Mezi tyto cíle patří průměrné roční tempo růstu reálného HDP v %, platební bilance, průměrná roční míra nezaměstnanosti a průměrná roční míra inflace v %.

Obrázek 3: Magický čtyřúhelník

Zdroj: JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. s. 353. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

Magický čtyřúhelník má tvar diamantu a vypovídá o úspěšnosti stabilizační politiky při plnění jednotlivých čtyř cílů. Tvar nám také zobrazuje, jak byla vláda dané země při plnění těchto cílů úspěšná. Čím blíže se u sebe vrcholy čtyřúhelníku nachází, tím více byla vláda neúspěšná.¹²

Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj stanovila hodnoty těchto čtyř veličin následovně:

- Průměrná roční míra nezaměstnanosti – 5 %
- Meziroční růst HDP – 3 %
- Saldo platební bilance – 0 %
- Průměrná roční míra inflace – 2 %¹³

¹² JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. s. 353. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

¹³ NACHTIGAL, V. *Konvergence zemí střední a východní Evropy k Evropské Unii*. Praha: Linde Praha, a.s., 2002. s. 15. ISBN 80-7201-361-0

Základní společenské hodnoty

Další kategorií cílů jsou základní společenské hodnoty. Literatura udává velké množství cílů, kterých se snaží hospodářská politika dosáhnout. Žák mezi základní společenské hodnoty uvádí spravedlnost, jistotu, pokrok, nezávislost, demokracii a racionalitu.¹⁴ Nalezli bychom ale další příklady základních společenských hodnot. Mezi ty by patřila například bezpečnost, mír, spravedlnost či vzdělání.

Maximalizace společenského blahobytu

Poslední kategorií cílů hospodářské politiky je maximalizace společenského blahobytu. Tato kategorie se nachází na vrcholu pyramidy a představuje tím tak ty cíle, ke kterým směřuje úsilí o zdokonalování hospodářské politiky ve společnosti.¹⁵

2.5 Nástroje hospodářské politiky

K dosažení vytyčených cílů hospodářské politiky jsou potřebné její nástroje. Samotné jejich použití je dáno aktuální situací a kompetencí subjektů, které je používají. Nástroje se dají třídit do kategorií z hlediska následujících hledisek:

- Podle úrovně působení
- Podle oblasti působení
- Podle charakteru vlivu
- Podle způsobu ovlivňování
- Podle působení na vývoj vztahů mezi účastníky na trhu¹⁶

Dále můžeme nástroje rozdělit na nástroje systémotvorné a nástroje běžné hospodářské politiky. Nástroje systémotvorné, jak už vyplývá z názvu, mají vliv na celý systém. Dochází pak ke změně systémových prvků. Nástroje běžné hospodářské politiky nechávají systémové prvky v nezměněném stavu.

¹⁴ ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020, s. 14-15. ISBN 978-80-88330-04-2.

¹⁵ ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020, s. 13. ISBN 978-80-88330-04-2.

¹⁶ ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020, s. 10. ISBN 978-80-88330-04-2.

Tyto nástroje jsou také přesně určeny a nedochází tak k jejich změnám. Dále také můžeme odhadnout jejich důsledky.¹⁷

2.6 Základní typy makroekonomické hospodářské politiky

V této podkapitole se budu zabývat jednotlivými typy makroekonomické hospodářské politiky. Tyto hospodářské politiky mají velký vliv na bezpečnost státu. Zabezpečují stabilitu makroekonomického vývoje, udržují měnovou stabilitu a tím se stávají důležitým prvkem bezpečnostní politiky. Mezi ně patří:

- Fiskální politika
- Monetární politika
- Důchodová politika
- Sociální politika
- Regionální politika
- Politika ochrany životního prostředí

Fiskální politika

Pro fiskální politiku se používá synonymum rozpočtová politika. Jejím nositelem je vláda, která za pomoci nástrojů dosahuje vytyčených cílů. Pro její podrobnější popis použiji citaci Vlčka z díla *Ekonomie a ekonomika*. „*Fiskální politika je záměrná činnost vlády využívající státního rozpočtu k regulaci peněžních vztahů mezi státem a ostatními ekonomickými subjekty s cílem stabilizovat makroekonomický vývoj země.*“¹⁸

Hlavním prvkem fiskální politiky jsou tedy veřejné rozpočty. Mezi ty patří státní rozpočet, rozpočty územních samosprávných celků, veřejné fondy, rozpočty zdravotních pojišťoven, rozpočty příspěvkových organizací a organizačních složek. S pomocí finančních prostředků z nich vláda zabezpečuje své funkce.¹⁹

¹⁷ ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020, s. 10-11. ISBN 978-80-88330-04-2.

¹⁸ VLČEK, Josef. *Ekonomie a ekonomika*. 5., aktualizované vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2016. s. 487. ISBN 978-80-7552-190-3.

¹⁹ JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. s. 209. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

Rozlišujeme celkem dva typy fiskální politiky – expanzivní a restriktivní fiskální politiku. Restriktivní fiskální politika si klade za cíl snížení míry inflace a veřejné výdaje jsou zde nižší než daně. Cílem expanzivní politiky je zvýšení HDP a veřejné výdaje jsou zde vyšší než daně. Restriktivní fiskální politika se tak tedy použije v případě velkého státního dluhu a naopak. Můžeme si tedy všimnout jistého protipólu obou zmíněných typů fiskální politiky.²⁰

Mezi hlavní nástroje fiskální politiky patří příjmy a výdaje státního rozpočtu. Z nich poté rozlišujeme diskreční opatření a vestavěné stabilizátory. Diskreční opatření jsou opatřeními jednorázovými. Reflektují aktuální situaci a jedná se například o změny daňových sazeb. Vestavěné stabilizátory po jejich zavedení působí v systému automaticky bez nutnosti dalších zásahů. Jedná se o mandatorní výdaje, pojištění pro případ nezaměstnanosti a progresivní daně z příjmu.²¹

Monetární politika

Pro monetární politiku bývá používáno synonymum měnová politika. Jejím nositelem je centrální banka – v České republice se jedná o Českou národní banku. *„Měnová politika je souhrn opatření a zásad, které mají prostřednictvím měnových nástrojů prosazovat splnění stanovených měnových cílů.“*²²

Mezi hlavní cíle České národní banky patří stabilita cenové hladiny a finanční stabilita. Hlavní cíle jsou dány zákonem č. 6/1993 Sb., Zákon České národní rady o České národní bance v posledním znění: *„Hlavním cílem činnosti České národní banky je péče o cenovou stabilitu. Česká národní banka dále pečuje o finanční stabilitu a o bezpečné fungování finančního systému v České republice. Pokud tím není dotčen její hlavní cíl, Česká národní banka podporuje obecnou hospodářskou politiku vlády vedoucí k udržitelnému hospodářskému růstu a obecné hospodářské politiky v Evropské unii se záměrem přispět*

²⁰ HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAYTOVÁ. Veřejné finance. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. s. 231. ISBN 978-807-3574-970.

²¹ JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. s. 211–213. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

²² ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. S. 435. ISBN 80-720-1381-5.

*k dosažení cílů Evropské unie. Česká národní banka jedná v souladu se zásadou otevřeného tržního hospodářství.*²³

Mezi nástroje monetární politiky patří operace na volném trhu, povinné minimální rezervy, stanovení diskontní sazby a devizové rezervy. Nástroje se také dají rozdělit na přímé a nepřímé. Mnohem častěji jsou používány nástroje nepřímé. Ty působí plošně na všechny subjekty trhu. Patří mezi ně právě operace na volném trhu, povinné minimální rezervy a devizové rezervy.²⁴

2.7 Základní typy mikroekonomické hospodářské politiky

Mikroekonomická hospodářská politika bývá také jinak nazývána doplňující makroekonomickou hospodářskou politikou. Tato politika je zaměřena na alokaci zdrojů a zvyšování její efektivity.²⁵ Mezi typy mikroekonomické hospodářské politiky patří:

- Politika ochrany hospodářské soutěže
- Strukturální politika
- Regionální politika
- Sociální politika
- Přerozdělovací politika²⁶

Politika ochrany hospodářské soutěže

Prvním typem je politika ochrany hospodářské soutěže. Existence konkurence je pro fungování trhu klíčová. Díky její existenci dochází k efektivní alokaci zdrojů. Stát má za úkol konkurenci usměrňovat. *„Politika ochrany hospodářské soutěže usiluje o zvýšení konkurenčnosti tržního prostředí nebo o odstranění překážek, které konkurenci oslabují.*“²⁷

²³ Zákon č. 6/1993 Sb., Zákon České národní rady o České národní bance v posledním znění

²⁴ JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. s. 185-186. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.

²⁵ ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002. ISBN 80-7201-381-5.

²⁶ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. *Hospodářská politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. ISBN 80-210-3476-9

²⁷ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. *Hospodářská politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. s. 76. ISBN 80-210-3476-9

Samotné omezování konkurence může probíhat více způsoby. Mezi ty patří kartelové dohody, zneužití síly, veřejné podpory a nekalé soutěže. Kartelové dohody jsou dohody mezi účastníky trhu. Jejich předmětem jsou vzájemné dohody o ceně, objemu produkce či rozdělení trhu. Zneužití tržní síly spočívá v tom, že silnější firma omezuje konkurenci. Jedná se např. o omezení dodávek či cenovou diskriminaci. Veřejná podpora znamená státní zásah spočívající ve zvýhodnění určitých subjektů. Toto zvýhodnění může nabývat formy daňové úlevy či subvencí. Posledním typem jsou nekalé soutěže, což jsou soutěže, které jsou v rozporu s mravy. Mezi ty patří klamavé reklamy, podplácení či porušování obchodního tajemství.²⁸

Strukturální politika

Strukturální politika se opírá o ekonomické sektory. Ty můžeme rozdělit na primární, sekundární, terciální a kvartální. Do primárního sektoru můžeme zařadit suroviny a odvětví lidské činnosti. Konkrétně sem patří rybolov, zemědělství, těžba dřeva a nerostných surovin. Sekundární sektor zahrnuje odvětví zpracování surovin ze sektoru prvního. Řadí se do něj zpracovatelský průmysl a stavebnictví. Terciální sektor je sektor služeb. V tomto sektoru bývá zaměstnáno nejvíce pracovní síly. Poslední, kvartální sektor, zahrnuje vědu a výzkum.²⁹

Samotná strukturální politika je tak souhrnem nástrojů a politik, kterými se stát snaží ovlivňovat strukturální změny. Strukturální změny mohou probíhat na straně poptávky a nabídky. Na straně poptávky se jedná o změny cen, preferencí ve spotřebě či věkové struktuře obyvatelstva. Na straně nabídky způsobují strukturální ceny technologický pokrok a změny cen výrobních faktorů.³⁰

²⁸ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. Hospodářská politika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. 77. ISBN 80-210-3476-9

²⁹ Sektory, subjekty a podniky národního hospodářství, E - Ekonomie - - unium.cz. *unium.cz - Studijní materiály, reference vyučujících - studentský server* [online]. Copyright © 2023 unium.cz. Všechna práva vyhrazena. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <http://www.unium.cz/materialy/0/0/sektory-subjekty-a-podniky-narodniho-hospodarstvi-m20228-p1.html>

³⁰ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. Hospodářská politika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. s. 81. ISBN 80-210-3476-9

Regionální politika

Regionální politika je součástí hospodářské politiky, prostřednictvím které dochází k přímým i nepřímým intervencím státu, které vedou ke snižování ekonomických nerovností regionů. Dochází tak k ekonomickému růstu a rozdělování geografického rozdělení ekonomických činností v rámci státu.³¹

Regionální politika České republiky je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj. Tato problematika je upravována strategickými a programovými dokumenty. V současnosti platí Strategie regionálního rozvoje ČR 2021+, konkrétně Akční plán SRR 23-24. *„Akční plán podrobněji nastavuje způsob naplňování strategických cílů, specifických cílů a typových opatření SRR 21+ a Koncepce rozvoje venkova do úrovně aktivit, zdůvodňuje jejich potřebnost, určí hlavní odpovědnosti (nositele, realizátory), odhadne jejich finanční náročnost a měřitelnost.“*³²

Sociální politika

Dalším typem mikroekonomické hospodářské politiky je politika sociální. *„Sociální politika je soubor opatření směřujících ke zlepšení základních životních podmínek obyvatelstva a k zabezpečení sociálního smíru v rámci hospodářských a politických možností dané země.“*³³

Mezi její funkce patří funkce ochranná, rozdělovací a přerozdělovací, homogenizační, stimulační a funkce preventivní. Hlavním nositelem této politiky je stát. Ten vymezuje její rámec a realizuje sociálněprávní opatření.³⁴

³¹ STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. s. 12-15. ISBN 978-80-7367-588-2.

³² Strategie regionálního rozvoje ČR Akční plán 2023–2024[online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/6827be77-030c-46de-8914-590642bfb4cc/AP_SRR_23-24.pdf.aspx?ext=.pdf

³³ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. *Hospodářská politika*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. s. 87. ISBN 80-210-3476-9

³⁴ Sociální politika – základní pojmy. *E-Learning* [online]. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://elearning.vosp.cz/index.php/23-e-learning/socialni-politika/socp-1-rocnik/30-socialni-politika-zakladni-pojmy-3>

Přerozdělovací politika

Posledním typem je politika přerozdělovací. Tato politika má základ v rozdělování důchodů. Na původní rozdělení důchodů jednotlivec vliv má i nemá. V rámci neexistence vlivu se jedná například o dědictví či rodinný původ. Naopak vliv může mít jednotlivec na vlastní úsilí či vzdělávání. Politika přerozdělování tak působí na původní rozdělení důchody změnami. Mezi důvody tohoto přerozdělování patří rovnost šancí, či umožnění důstojného života pro všechny občany neohledě na jejich původní rozdělení důchodů.³⁵

K samotnému měření nerovností se používá Lorenzova křivka, Giniho koeficient, Robin Hood index a Index chudoby. Mezi nástroje přerozdělování patří sociální zabezpečení, progresivní zdanění či zákonná minimální mzda.³⁶

³⁵ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. Hospodářská politika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. s. 90. ISBN 80-210-3476-9

³⁶ SLANÝ, Antonín, FRANC, Aleš. Hospodářská politika. Brno: Masarykova univerzita v Brně, 2004. s. 91. ISBN 80-210-3476-9

3 Bezpečnostní politika

Cílem této kapitoly je definovat hlavní pojmy v oblasti bezpečnostní politiky specifikovat jejich vazby. Vytyčím zde samotný pojem bezpečnosti a bezpečnostní politiky. Uvedu zde bezpečnostní legislativu a uvedu strukturu bezpečnostního systému České republiky.

3.1 Bezpečnost jako pojem

Jako první v této kapitole je nezbytné definovat samotný pojem bezpečnosti. Definice bezpečnosti existuje velké množství, jelikož reflektují pojetí bezpečnosti z hlediska jeho účelu či bezpečnostních orgánů jednotlivých států. Z tohoto důvodu zde tedy uvedu definicí více.

Danics v díle *Bezpečnostní politika* definuje bezpečnost následovně: „*Stav, kdy jsou na nejnižší možnou míru eliminovány hrozby pro referenční objekt a jeho zájmy, přičemž je tento objekt k eliminaci stávajících i potencionálních hrozeb efektivně vybaven a ochoten na ní participovat.*“³⁷

Druhá definice, kterou jsem zvolila, pochází z Oxfordského slovníku. „*Stav myslí, ve kterém se jednotlivec, ať už politický představitel nebo průměrný občan cítí bezpečný před ublížením ze strany druhých. Stát je tedy bezpečný, když se nebojí, že mu jiné státy nebo jiní cizí nestátní účastníci nemohou nic udělat.*“³⁸

Na těchto příkladech si můžeme povšimnout rozdílnosti obou definic, a tedy i odlišnosti vnímání bezpečnosti. Podle Danisce musí být objekt hrozby k její eliminaci vybaven. Oxfordský slovník bezpečnost chápe spíše jako bezpečnost individuální.

Bezpečnost můžeme klasifikovat do dvou skupin. Jedná se o negativní a pozitivní vymezení bezpečnosti. Pozitivní vymezení bezpečnosti se vztahuje k určitému objektu. Negativní vymezení ji chápe v širším kontextu, tedy jako nepřítomnost hrozeb.³⁹ Dále se dá bezpečnost členit na bezpečnost vnitřní

³⁷ DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 10. ISBN 978-80-7251-263-8.

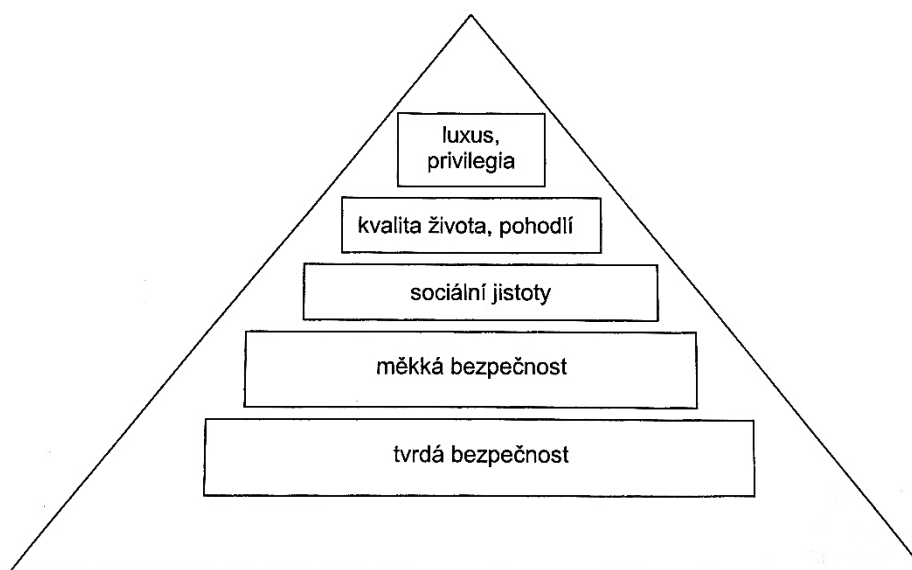
³⁸ KRIEGER, J. Oxfordský slovník světové politiky. 1.vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2000. s. 13. ISBN 80-7181-463-6.

³⁹ DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 10. ISBN 978-80-7251-263-8.

(bezpečnost vnitrostátní) a na bezpečnost vnější (bezpečnost před hrozbami, které vznikají vně státu). Další klasifikace rozděluje bezpečnost na tvrdou (vojenské hrozby) a měkkou (nevojenské hrozby).

Na obrázku 4 můžeme vidět hierarchii bezpečnosti na základě kvality života. K uspokojení základních potřeb je nezbytné splňovat potřeby na nižších úrovních a až poté se zabývat potřebami postavenými výše. Můžeme si všimnout již zmíněné diferenciaci bezpečnosti na bezpečnost tvrdou a měkkou. Ve spodu pyramidy se nachází bezpečnost tvrdá z toho důvodu, že má pro běžného občana nejvyšší váhu a je nejvíce esenciální. Až nad ní se tedy nachází bezpečnost měkká. Další potřebou je potřeba sociální jistoty, dále kvalita života a až úplně nejvýše se nachází luxus a privilegia. Z tohoto modelu tedy vyplývá, že základní kvalitou pro člověka je vždy bezpečnost.

Obrázek 4: Hierarchický model bezpečnosti na základě kvality života

Zdroj: DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 11. ISBN 978-80-7251-263-8.

Jako poslední bych v této podkapitole ráda definovala pojem bezpečnostního prostředí, které je esenciální pro realizaci bezpečnostní politiky. *„Bezpečnostní prostředí je vnější prostředí ovlivňující bezpečnostní politiku státu. Lze jím rozumět prostor nacházející se vně státních hranic, v němž se realizují*

*a střetávají zájmy státu se zájmy jiných aktérů mezinárodních vztahů, v němž se odehrávají procesy, které mají významný vliv na úroveň bezpečnosti státu.*⁴⁰

3.2 Definice bezpečnostní politiky

Bezpečnostní politika je jedním z klíčových pojmů v rámci bezpečnostní terminologie. Ministerstvem Vnitra České republiky je definována následovně:

*„Společenská činnost, jejíž základ tvoří souhrn základních státních zájmů a cílů, jakož i hlavních nástrojů k jejich dosažení, směřující k zabezpečení státní svrchovanosti a územní celistvosti státu a jeho demokratických základů, činnosti demokratických institucí, ekonomického a sociálního rozvoje státu, ochrany zdraví a života občanů, majetku, kulturních statků, životního prostředí a plnění mezinárodních bezpečnostních závazků.“*⁴¹

3.3 Bezpečnostní legislativa

V této podkapitole uvedu významné právní předpisy zabývající se bezpečností státu a bezpečnostní politiky. Ke konci kapitoly rozeberu více dopodrobna bezpečnostní strategii.

Právní předpisy České republiky

- Ústavní zákony
 - Ústavní zákon č. 1/1993 Sb., Ústava České republiky
 - Ústavní zákon č. 110/1998 Sb., Ústavní zákon o bezpečnosti České republiky
- Zákony
 - Zákon č. 222/1999 Sb., o zajišťování obrany ČR
 - Zákon č. 239/2000 Sb., o integrovaném záchranném systému a o změně některých zákonů
 - Zákon č. 240/2000 Sb., o krizovém řízení a o změně některých zákonů

⁴⁰ ZEMAN, P. Česká bezpečnostní terminologie. 1.vyd. Masarykova univerzita v Brně, 2002. s. 39. ISBN 80-210-3037-2.

⁴¹ Bezpečnostní politika státu - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 17.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

- Zákon č. 241/2000 Sb., o hospodářských opatřeních pro krizové stavy a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 15/1993 Sb., o Armádě České republiky
- Zákon č. 219/1999 Sb., o ozbrojených silách České republiky
- Zákon č. 412/2005 Sb., o ochraně utajovaných skutečností a bezpečnostní způsobilosti
- Zákon č. 273/2008 Sb., o Policii ČR
- Zákon č. 320/2015 Sb., o Hasičském záchranném sboru ČR
- Zákon č. 2/1969 Sb., o zřízení ministerstev a jiných ústředních orgánů státní správy ČR
- Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích
- Zákon č. 129/2000 Sb., o krajích
- Zákon č. 131/2000 Sb., o hlavním městě Praze

Mezinárodní smlouvy

- Charta Organizace spojených národů z roku 1945
- Helsinský závěrečný dokument z roku 1975
- Mezinárodní úmluva o potlačování teroristických bombových útoků z roku 1998
- Smlouva o přístupu ČR k Severoatlantické smlouvě z roku 1999
- Bezpečnostní dohoda se Západoevropskou unií z roku 1999

Další strategické dokumenty

- Strategický koncept NATO z roku 2022
- Bílá kniha o obraně z roku 2011
- Bezpečnostní strategie ČR z roku 2015
- Koncepce zahraniční politiky ČR z roku 2015
- Koncepce výstavby Armády České republiky z roku 2015
- Národní strategie kybernetické bezpečnosti z roku 2015
- Obranná strategie ČR z roku 2017⁴²

⁴² HOŠŤÁKOVÁ, Kristina. *Bezpečnostní politika*. Plzeň, 2018. Diplomová práce. Západočeská univerzita v Plzni, Fakulta právnická, Katedra veřejné správy, 2018-23-05.

Bezpečnostní strategie České republiky

Bezpečnostní strategie je vládním koncepčním dokumentem, který se zabývá hrozbami z hlediska pravděpodobnosti jejich vzniku. Tento dokument vychází z koncepčního pojetí bezpečnosti a navazují na něj další strategie a dokumenty. Reflektuje tedy aktuální bezpečnostní hrozby a snaží se jim předcházet či na ně adekvátním způsobem reagovat.

Jedná se o vládní dokument, který zpracovává vláda ve spolupráci s Kanceláří prezidenta republiky a Parlamentem České republiky. Tato strategie aktualizuje předešlou bezpečnostní strategii z roku 2011.⁴³

Co se týče obsahu bezpečnostní strategie z roku 2015, obsahuje celkem pět kapitol. První z nich je úvod, kde nalezneme obecné informace o tvorbě bezpečnostní strategie a právním podkladu. Další kapitolu tvoří východiska bezpečnostní politiky České republiky. Zde nalezneme hlavní body bezpečnostní strategie, její principy a význam. Následující kapitola se zabývá bezpečnostními zájmy, mezi které řadí zájmy životní, strategické a další významné zájmy. Bezpečnostní zájmy můžeme vidět v příloze 1. Poslední dvě kapitoly jsou věnovány bezpečnostnímu prostředí a strategii prosazování bezpečnostních zájmů České republiky.

Potřeba aktualizace bezpečnostní strategie je dána změnou bezpečnostní situace. Jak již bylo řečeno, poslední bezpečnostní strategie pochází z roku 2015. Od této doby se ale bezpečnostní situace v jak v České republice, tak ve světě, změnila. Z toho vyplývá nutnost její aktualizace. Aktualizace bezpečnostní strategie je v kompetenci Ministerstva zahraničních věcí, konkrétně je v rukou Odboru bezpečnostní politiky. Z toho důvodu jsem tento odbor kontaktovala s dotazem, zdali již probíhají práce na její aktualizaci – viz příloha 2. Práce na nové bezpečnostní strategii České republiky již započaly. Její přijetí vládou se předpokládá v létě 2023. Nový dokument bude reflektovat zhoršení bezpečnostního prostředí a v této souvislosti aktualizovat strategii prosazování našich bezpečnostních zájmů.

⁴³ *Bezpečnostní strategie 2015 | Vláda ČR* [online]. Copyright © [cit. 17.11.2022]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

3.4 Bezpečnostní systém České republiky

Nejprve bych ráda uvedla definici bezpečnostního systému od Danicse. „Bezpečnostní systém je institucionálním nástrojem pro tvorbu a realizaci bezpečnostní politiky České republiky. Z toho vyplývá že představuje určitou spojnici mezi bezpečnostní teorií a praxí s tím, že vazby jsou interakční.“⁴⁴

Mezi cíle bezpečnostního systému určitého státu patří ochrana zájmů dané země a dále reakce na měnící se bezpečnostní hrozby. Bezpečnostní systém musí neustále fungovat a každý orgán musí mít vymezené pravomoci a kompetence tak, aby byl výkon co nejefektivnější. Systém musí být řízen státem a musí být dostatečně flexibilní.⁴⁵

Jak již bylo výše zmíněno, bezpečnostní systém a celkově zajištění bezpečnosti je primárně v gesci státu. Součástí bezpečnostního systému je ale i soukromý sektor od chvíle, kdy docházelo k tzv. privatizaci bezpečnosti. Soukromý sektor ale v bezpečnosti země nehraje roli primární. Jedná se spíše o zajištění jakéhosi nadstandardu v oblasti bezpečnosti pro osoby, které si tuto ochranu za úplatu zvolí. Bezpečnostní systém země musí být propojen i s jinými důležitými oblastmi. Bývá tak napojený na politiku, hospodářství, legislativu či sociální a kulturní oblast.⁴⁶

Struktura bezpečnostního systému

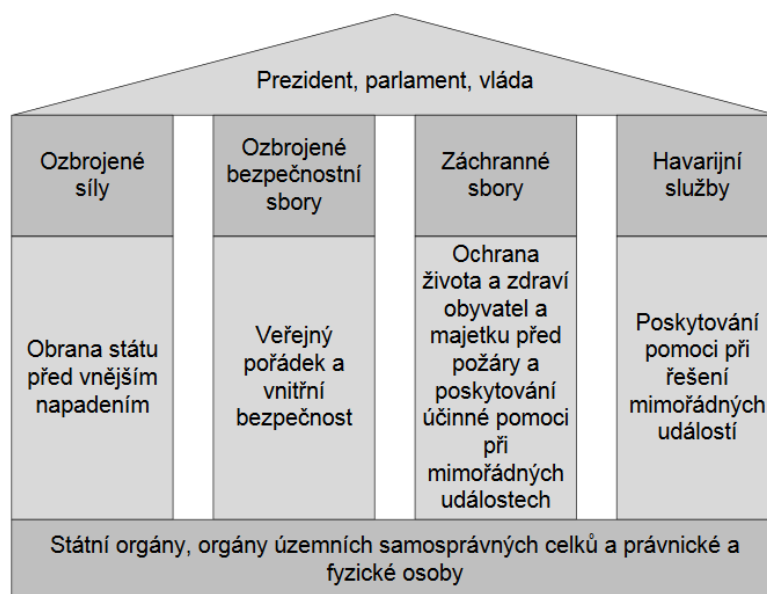
Struktura bezpečnostního systému České republiky je velice rozsáhlá. Můžeme ji vidět na obrázku 5.

⁴⁴ DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 11. ISBN 978-80-7251-263-8.

⁴⁵ DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 75. ISBN 978-80-7251-263-8.

⁴⁶ DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 77. ISBN 978-80-7251-263-8.

Obrázek 5: Struktura bezpečnostního systému České republiky

Zdroj: Odborný článek: OČMU pro střední školy – bezpečnostní systém v ČR. *Metodický portál / Odborné články* [online]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/22641/OCMU-PRO-STREDNI-SKOLY---BEZPECNOSTNI-SYSTEM-V-CR.html>

Toto je jeden ze způsobů dělení bezpečnostního systému. Dalším je dělení podle pracovníků Střediska bezpečnostní politiky Centra pro sociální a ekonomické strategie Fakulty sociálních věd Univerzity Karlovy. Struktura tohoto modelu je následující:

Orgány moci zákonodárné

- Parlament
 - Poslanecká sněmovna
 - Senát

Ministerstva

Orgány moci výkonné

- Prezident ČR
- Vláda

Další ústřední správní úřady

- Správa státních hmotných rezerv
- Státní úřad pro jadernou bezpečnost
- Český báňský úřad
- Národní bezpečnostní úřad
- Úřad pro ochranu hospodářské soutěže

Státní orgány s celostátní působností

- Česká národní banka
- Nejvyšší kontrolní úřad
- Nejvyšší státní zastupitelství
- Český červený kříž
- Státní veterinární správa

Krizové mezirezortní orgány

- Bezpečnostní rada státu
- Ústřední krizový stát
- Ústřední nákazová komise

Orgány moci soudní

- Ústavní soud
- Nejvyšší soud
- Nejvyšší správní soud
- Vrchní soud

Ozbrojené síly

- Armáda ČR
- Hradní stráž

Ozbrojené bezpečnostní sbory

- Policie ČR
- Vězeňská stráž

Zpravodajské služby

- Bezpečnostní informační služba
- Úřad pro zahraniční styky a informace
- Vojenské zpravodajství

Záchranné sbory

- Hasičský záchranný sbor
- Báňské záchranné sbory
- Zdravotnická záchranná služba
- Letecká pátrací a záchranná služba

Orgány s krajskou působností

- Orgány územní samosprávy
- Správní úřady
- Krizové orgány
- Orgány moci soudní
- Ozbrojené síly, záchranné sbory a ozbrojené bezpečnostní sbory

Orgány s obecní a místní působností

- Orgány územní samosprávy
- Správní úřady
- Krizové orgány
- Orgány moci soudní
- Ozbrojené síly, záchranné sbory a ozbrojené bezpečnostní sbory
- Havarijní služby⁴⁷

⁴⁷ DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. s. 77-80. ISBN 978-80-7251-263-8.

4 Bezpečnostní aspekty hospodářské politiky

Cílem této kapitoly je popsat souvislost bezpečnostní a hospodářské politiky. Vytyčím zde pojem ekonomické bezpečnosti a uvedu samotné vazby mezi hospodářkou a bezpečnostní politikou. Dále uvedu cíle hospodářské politiky v rámci bezpečnosti.

4.1 Ekonomická bezpečnost

Pojem ekonomické bezpečnosti je složitý na definování, a to převážně z důvodu jeho zásahu do dalších vědních oborů. Používá se převážně v rámci bezpečnostních studií, ale má přesah do politologie, hospodářské politiky a ekonomie.

Zeman ji definuje jako: *„vyvážený vztah mezi politickou strukturou a hospodářskou tržní strukturou. Hospodářská bezpečnost existuje (vyjma čistě ekonomických jednotek) v souvislosti s politickou a vojenskou bezpečností.“*⁴⁸

Dle Mareše ji lze definovat jako *„stav, ve kterém ekonomika objektu, jehož bezpečnost má být zajištěna (národního státu, seskupení států, supra nacionální organizace apod.), není ohrožena hrozbami, které výrazně snižují nebo by mohly snížit její výkonnost potřebnou k zajištění obranných i dalších bezpečnostních kapacit, sociálního smíru a konkurenceschopnosti objektu i jeho jednotlivých složek (tj. především jednotlivých firem) na vnitřních i vnějších trzích.“*⁴⁹

Aktéry v oblasti ekonomické bezpečnosti jsou stát, firmy, mezinárodní organizace či jednotlivci. Mezi mezinárodní organizace činné v této oblasti patří Evropská unie či Světová banka, Organizace zemí vyvážejících ropu a Organizace pro hospodářskou spolupráci a rozvoj. Důležité jsou i dohody, jako např. Severoamerická dohoda o volném obchodu.⁵⁰

⁴⁸ ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-3037-2.

⁴⁹ MAREŠ, Miroslav. *Ekonomická bezpečnost. Česká bezpečnostní terminologie*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, ÚSS VA v Brně, 2002. ISBN 80-210-3037-2.

⁵⁰ ŠEFČÍK, Vladimír. *Bezpečnostní politika v hospodářské oblasti*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 161 s. ISBN 978-80-7318-919-8.

Mezi nejdůležitější atributy ekonomické bezpečnosti patří měnová stabilita, která je hlavním cílem měnových politik konkrétních zemí. Dále nízká nezaměstnanost, která je součástí magického trojúhelníku. Je tedy jedním z ukazatelů stavu národní ekonomiky. Mezi další atributy ekonomické bezpečnosti patří ekonomický růst a konkurenceschopnost.⁵¹

„Konkurenceschopnost vyjadřuje postavení jedné ekonomické entity (stát, odvětví, firma, domácnost) vůči druhým entitám porovnáním jejich vlastností nebo výsledků určitých aktivit, které se projevují jako převaha nebo horší postavení.“⁵²

Konkurenceschopnost lze zkoumat z více hledisek. Jedním z nich je hodnocení konkurenceschopnosti země. Hodnocení probíhá na základě celkem čtyř faktorů, kterými jsou ekonomická výkonnost, efektivita vlády, podnikatelská účinnost a infrastruktura. Každý z těchto faktorů obsahuje další statistické ukazatele. Celkový počet překračuje 300 posuzovaných kritérií. Hodnocení konkurenceschopnosti každoročně sestavuje švýcarský institut IMD.⁵³

Velice důležitým prvkem ekonomické bezpečnosti je stabilita světových trhů, zajištění dodávek surovin a jejich dostatek.⁵⁴ Mezi tyto suroviny se řadí potraviny, fosilní paliva. Výrazem, který popisuje právě dostatek či nedostatek těchto komodit, je soběstačnost.

4.2 Souvislost hospodářské a bezpečnostní politiky

Bezpečnostní politika je tvořena základními atributy, které můžeme vidět na obrázku 6. Mezi ty řadíme zahraniční politiku v oblasti bezpečnosti státu,

⁵¹ ZEMAN, Petr, ed. *Česká bezpečnostní terminologie: výklad základních pojmů*. Brno: Masarykova univerzita, Mezinárodní politologický ústav, 2002. ISBN 80-210-3037-2.

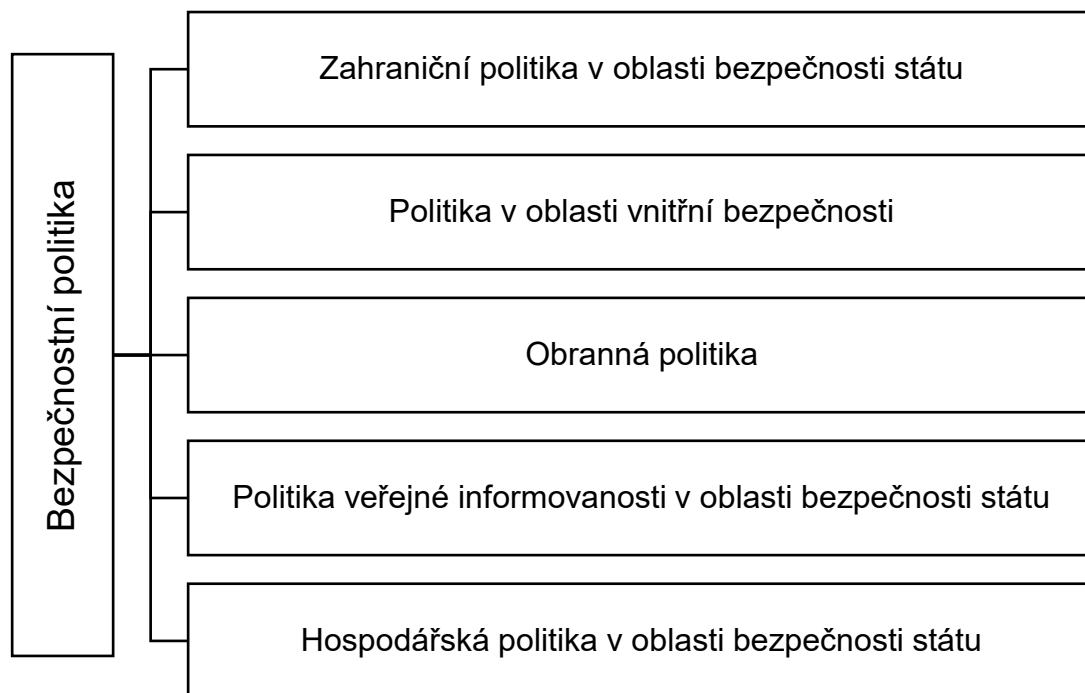
⁵² Konkurenceschopnost EU - DobréZnamky.cz. *DobréZnamky.cz - web pro studenty plný učení* [online]. Copyright © 2022. Všechna práva vyhrazena. [cit. 26.11.2022]. Dostupné z: <https://www.dobreznamky.cz/konkurenceschopnost-eu/#:~:text=Konkurenceschopnost%20vyjad%C5%99uje%20postaven%C3%AD%20jedd%C3%A9%20ekonomick%C3%A9%20entity%20%28st%C3%AD.>

⁵³ *Finance.cz - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn* [online]. Copyright © 1997 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/236727-ktere-zeme-jsou-nejvic-konkurenceschopne/>

⁵⁴ EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. s. 35. ISBN 978-80-7367-540-0.

politiku v oblasti vnitřní bezpečnosti, obrannou politiku, politiku veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu a hospodářskou politiku v oblasti bezpečnosti státu.⁵⁵ Zde si tedy můžeme všimnou propojení obou těchto sfér. Hospodářská politika je tak tedy součástí politiky bezpečnostní a tvoří její důležitou součást.

Obrázek 6: Atributy bezpečnostní politiky

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Bezpečnostní politika státu - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 26.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

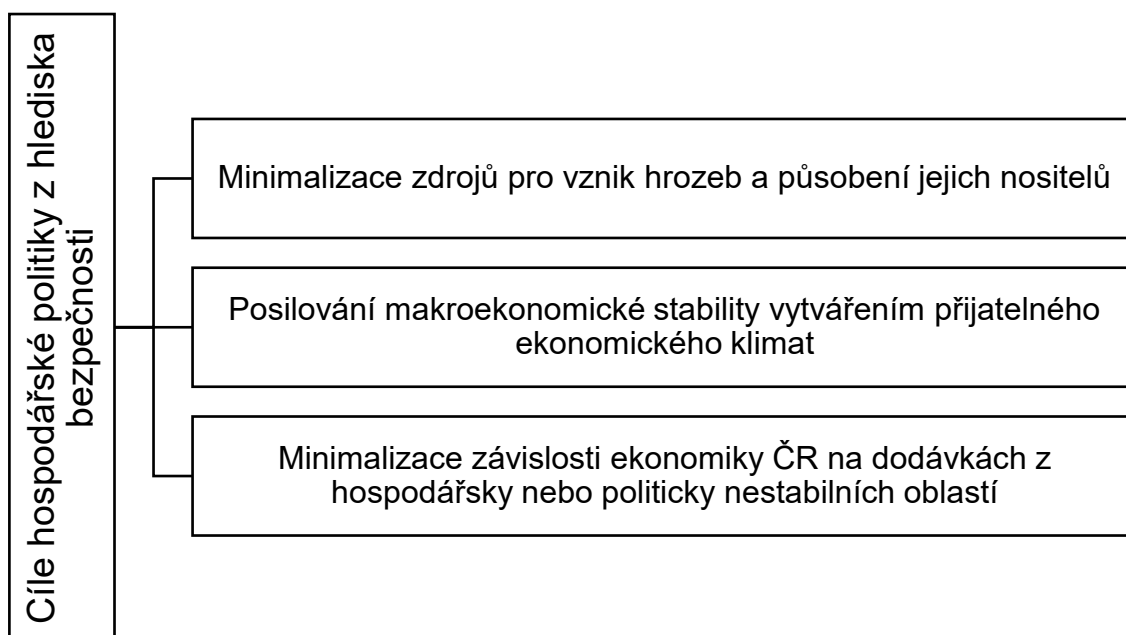
Hospodářské politice se věnuje blíže příloha č. 1 Meziresortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. *„Hospodářská politika vytváří podmínky pro zajišťování bezpečnosti státu, eliminuje existující a potenciální bezpečnostní rizika v ekonomice země a ve vnějších ekonomických*

⁵⁵ Bezpečnostní politika státu - Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana - Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 26.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>

vztazích, zásadním způsobem ovlivňuje produkci zdrojů k zajištění bezpečnosti země.⁵⁶

Cíle hospodářské politiky při zajišťování bezpečnosti můžeme vidět na obrázku 7.

Obrázek 7: Cíle hospodářské politiky z hlediska bezpečnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle: Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. Příloha č. 1. [online]. Praha: Ministerstvo Vnitra, 2010 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/vyzkum/soubor/mezirezort-pril-1obsah-pdf.aspx>

Mezi hlavní cíle hospodářské politiky při zajišťování bezpečnosti patří minimalizace zdrojů pro vznik hrozeb a působení jejich nositelů. Do této kategorie řadíme zamezování monopolizace klíčových segmentů ekonomiky ČR, vytvářením podmínek ke zvyšování ekonomické výkonnosti, maximálním zprůhledněním finančních toků v ekonomice země a dopracování právních

⁵⁶ Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. Příloha č. 1. [online]. Praha: Ministerstvo Vnitra, 2010 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/vyzkum/soubor/mezirezort-pril-1obsah-pdf.aspx>

norem umožňujících blokovat bankovní účty subjektů podezřelých z podpory terorismu.⁵⁷

Dalším cílem je posilování makroekonomické stability vytvářením přijatelného ekonomického klimatu. Pod tímto pojmem si můžeme představit reformu veřejných financí s cílem snížit vnější i vnitřní zadluženost, zajištěním finančního a devizového hospodářství státu a pokračování transformačního procesu v ekonomice s ohledem na bezpečnostní zájmy státu. Dále nelze opominout rozvoj systému hospodářských opatření pro krizové stavy, vytváření optimálního rozsahu potřebných komodit a výrobních kapacit.⁵⁸

Posledním cílem, který je klíčový pro praktickou část mé práce, je také minimalizace závislosti ekonomiky ČR na dodávkách z hospodářsky nebo politicky nestabilních oblastí. Mezi její cíle patří:

- Zajišťovat diverzifikaci zdrojů a přepravních tras strategických surovin
- Vhodně koncipovanou průmyslovou, energetickou a surovinovou politikou státu vytvořit podmínky pro snižování energetické a surovinové náročnosti českého hospodářství a zajišťovat účelné a ekonomicky výhodné využívání domácích energetických zdrojů
- Včasnými preventivními opatřeními zajišťovat bezpečnost potravin a zásobování potravinami v krizových situacích
- Minimalizovat dopady na ekonomiku při výkyvu dodávek strategických surovin
- Podporovat rozvoj průmyslové základny ke krytí potřeb ozbrojených sil, ozbrojených bezpečnostních sborů, záchranných sborů,

⁵⁷ Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. Příloha č. 1. [online]. Praha: Ministerstvo Vnitra, 2010 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/vyzkum/soubor/mezirezort-pril-1obsah-pdf.aspx>

⁵⁸ Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. Příloha č. 1. [online]. Praha: Ministerstvo Vnitra, 2010 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/vyzkum/soubor/mezirezort-pril-1obsah-pdf.aspx>

záchranné služby a havarijní služby s důrazem na pružnost a schopnost rychle reagovat na měnící se bezpečnostní prostředí⁵⁹

Klíčový pro mou teoretickou část je cíl včasnými preventivními opatřeními zajišťovat bezpečnost potravin a zásobování potravinami v krizových situacích.

⁵⁹ Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. Příloha č. 1. [online]. Praha: Ministerstvo Vnitra, 2010 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/vyzkum/soubor/mezirezort-pril-1obsah-pdf.aspx>

5 Potravinová bezpečnost

Potravinová bezpečnost je důležitou součástí jak hospodářské, tak i bezpečnostní politiky České republiky. V minulé podkapitole jsem vytyčila cíle hospodářské politiky v rámci bezpečnosti, mezi které patří minimalizace závislosti ekonomiky. Konkrétně se ve své praktické části budu zabývat minimalizací závislosti na dovozu potravin, tedy potravinovou bezpečností.

5.1 Definice potravinové bezpečnosti

Definic potravinové bezpečnosti existuje velké množství. Já zde uvedu definic více a poté je vzájemně budu komparovat.

První definice, kterou použiji, pochází ze Světového potravinového summitu z roku 1996. *„Jedná se o stav, kdy všichni lidé mají po celou dobu fyzický, sociální a ekonomický přístup k bezpečnému, výživnému jídlu a v takovém množství, aby naplnily své výživové potřeby a potravinové preference na zdravý a produktivní život.“*⁶⁰

Lukášková definuje potravinovou bezpečnost jako: *„stav, kdy je zajištěn fyzický a ekonomický přístup k dostatečnému množství zdravotně nezávadných a nutričně vyvážených potravin, které uspokojují výživové potřeby a preference jedince pro jeho aktivní a zdravý život.“*⁶¹

Z výše uvedených definic si tedy můžeme všimnout určité duality pojmu potravinová bezpečnost. Lze ji tedy chápat jako potravinou bezpečnost, která je zajištěna státem. Můžeme ji ale uchopit i jako uspokojování potřeb jedince či určité sociální skupiny. V mé práci se budu věnovat jako bezpečností zajištěnou státem.

Potravinovou bezpečnost můžeme podle Lukáškové dělit podle celkem pěti kritérií. Mezi tato kritéria patří:

- Horizont utváření potravinové bezpečnosti
- Rozměr fungování

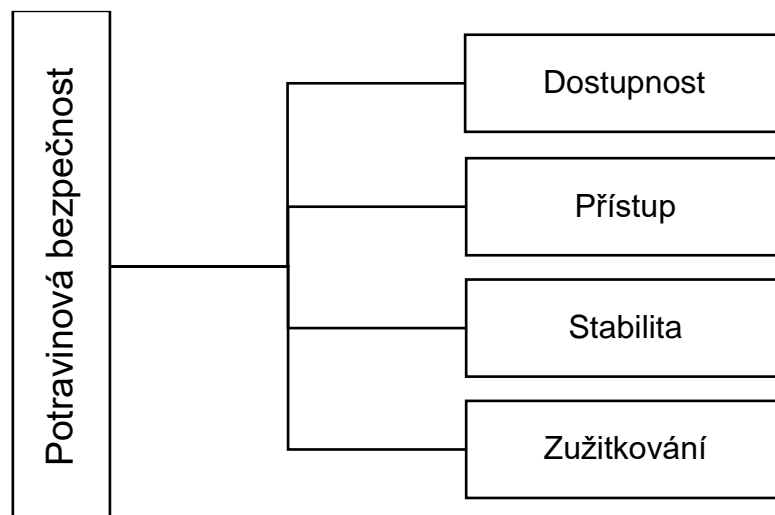
⁶⁰ Food Security. Agriculture and Development Economics Division, 2006, (2). Dostupné také z: <http://www.fao.org/forestry/13128-0e6f36f27e0091055bec28ebe830f46b3.pdf>

⁶¹ LUKÁŠKOVÁ, Eva et al., 2014. Potravinová (ne)bezpečnost. Praha: Academia. ISBN 978-80-7454-463-7.

- Podmínky dosažení
- Způsobu přístupu k řešení problematiky
- Bariéry a ohrožení utváření potravinové bezpečnosti⁶²

Potravinová bezpečnost stojí celkem na čtyřech pilířích. Mezi tyto pilíře patří dostupnost potravin, přístup k potravinám, jejich zužitkování a stabilita.⁶³

Obrázek 8: Systém potravinové bezpečnosti

Zdroj: Vlastní zpracování dle: GIBSON, Mark. The feeding of nations re-defining food security for the 21st century. [Online-Ausg.]. Baton Rouge: CRC Press, 2012. ISBN 978-143-9839-515.

Dostupnost potravin znamená samotné zajištění agrární komodity. V tomto případě se nerozlišuje, zda se jedná o dovoz či domácí výrobu. Přístupem k potravinám se rozumí přístup občanů ke kvalitním potravinám. Jedná se tedy o to, zda mají občané dostatečné finanční prostředky na to si potraviny dovést a jak složité je si potravinu zajistit. Stabilitou je myšlen přístup k potravinám pravidelně a souvisle. Posledním pilířem je zužitkování, které

⁶² LUKÁŠKOVÁ, Eva et al., 2014. Potravinová (ne)bezpečnost. Praha: Academia. ISBN 978-80-7454-463-7.

⁶³ GIBSON, Mark. The feeding of nations re-defining food security for the 21st century. [Online-Ausg.]. Baton Rouge: CRC Press, 2012. ISBN 978-143-9839-515.

spočívá v uspokojení potřeb člověka. Důraz je kladem na rozmanitou stravu a dostatečnou hygienu.⁶⁴

5.2 Legislativa České republiky

Problematiku potravinové bezpečnosti zajišťuje velké množství právních norem, přičemž se opírá o legislativu jak České republiky, tak i Evropské unie. Potravinová legislativa České republiky je velice rozsáhlá. Tato oblast práva bývá nazývána souhrnně potravinové právo.

„Potravinové právo představuje určitý úsek právního řádu ČR, jehož cílem je chránit konzumenta před zdravotně závadnými potravinami a onemocněními z nich, chránit spotřebitele před klamáním a falšováním, zajistit ochranu tržního prostředí a podnikatelů před nekalými praktikami a v neposlední řadě zajistit ochranu zvířat, rostlin a životního prostředí.“⁶⁵

V oblasti potravinářství v České republice dominuje zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů. Mezi další právní normy patří:

- Zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a o změně některých souvisejících zákonů
- Zákon č. 97/1996 Sb., o ochraně chmele
- Zákon č. 61/1997 Sb., o lihu a o změně a doplnění zákona č. 455/1991 Sb., o živnostenském podnikání (živnostenský zákon), ve znění pozdějších předpisů, a zákona České národní rady č. 587/1992 Sb., o spotřebních daních, ve znění pozdějších předpisů
- Zákon č. 252/1997 Sb., o zemědělství
- Zákon č. 477/2001 Sb., o obalech a o změně některých zákonů

⁶⁴ GIBSON, Mark. The feeding of nations re-defining food security for the 21st century. [Online-Ausg.]. Baton Rouge: CRC Press, 2012. ISBN 978-143-9839-515.

⁶⁵ Potravinové právo | epravo.cz. EPRAVO.CZ – *Váš průvodce právem - Sbíрка zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/potravinove-pravo-92954.html>

- Vyhláška č. 366/2005 Sb., o požadavcích na některé zmrazené potraviny
- Vyhláška č. 137/2004 Sb., o hygienických požadavcích na stravovací služby a o zásadách osobní a provozní hygieny při činnostech epidemiologicky závažných
- Vyhláška č. 54/2004 Sb., o potravinách určených pro zvláštní výživu a o způsobu jejich použití

Zákon č. 110/1997 Sb.

Tento zákon je pro oblast potravinářství v České republice klíčový. Zákon se věnuje oblasti potravinářství a výroby potravin, ale neopomíná i samotného spotřebitele a distributora.⁶⁶

Poslední novelizací toho zákona je Zákon č. 174/2021 Sb., kterým se mění zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích a o změně a doplnění některých souvisejících zákonů, ve znění pozdějších předpisů, a další související zákony.

Samotný zákon se zabývá velkým množstvím témat. Část první se věnuje povinnostem provozovatelů potravinářského podniku, jejich povinnostem a dále povinnostem provozovatele potravinářského podniku. Důležitými součástmi tohoto zákona je i problematika označování potravin a uvádění potravin na trh. Dále se zákon zabývá tabákovými výrobky, elektronickými cigaretami, informační povinností a jejich přeshraničním prodeje.⁶⁷

Zákon č. 166/1999 Sb.

Dalším zákonem upravujícím tuto oblast je zákon č. 166/1999 Sb., o veterinární péči a o změně některých souvisejících zákonů. Oblast veterinárního zákona byla dříve upravena několika právními normami. Mezi ty patřil například zákone č. 87/1987 Sb., o veterinární péči,

⁶⁶ KOCOUREK, VLADIMÍR. Úvod do potravinářské legislativy [online]. Praha: VŠCHT Praha, 2009 [cit. 19.01.2023]. I. část–cíle a struktura právních a technických norem, Dostupné z: <http://web.vscht.cz/kocourev/files/Uvod-PL-skript.pdf>

⁶⁷ 110/1997 Sb. Zákon o potravinách a tabákových výrobcích. *Zákony pro lidi – Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1997-110#p24>.

zákon č. 117/1987 Sb., o péči zdraví zvířat nebo zákon č. 118/1987 Sb., o veterinární ochraně.⁶⁸

Veterinární zákon se věnuje velkému množství témat. V části první se věnuje zdraví zvířat a jeho ochraně, zdravotní nezávadnosti živočišných produktů, podmínkám obchodování a tranzitu, či veterinární asanaci. Dále zákon určuje odpovědné orgány státní správy a zabývá se také veterinární činností. Důležitou součástí tohoto zákona je i hlava devátá, která se věnuje nebezpečným nákazám a následné náhradě nákladů a ztrát které v souvislosti s nákazou vznikly.⁶⁹

Strategie bezpečnosti potravin 2030

Dalším důležitým dokumentem, tentokrát bez právní závaznosti, je Strategie bezpečnosti potravin 2030, která byla schválena usnesením vlády České republiky č. 323 ze dne 29. března 2021 – viz. příloha 3.⁷⁰

Jedná se o základní strategický dokument ČR, schvalovaný vládou, o bezpečnosti potravin. Navazuje na bývalou strategii bezpečnosti potravin a výživy, která platila od roku 2014 do roku 2020. Jedná se již o šestou strategii svého druhu v republice.⁷¹

„Strategie definuje cíle ČR v oblasti bezpečnosti potravin a výživy. Strategie využívá legislativní i nelegislativní nástroje na podporu snižování rizik a omezení případných negativních dopadů na lidské zdraví; mimo jiné prostřednictvím informovanosti a vzdělávání veřejnosti. Základní premisou Strategie je zajištění benefitů ve prospěch spotřebitelů, proto by měl tento strategický dokument

⁶⁸ DAMOHORSKÝ, MILAN a MARTIN SMOLEK. Zemědělské právo: učební pomůcka. Vyd. 1. Praha: IFEC, 2001, 132 s. Justis. ISBN 80-864-1211-3.

⁶⁹ 66/1999 Sb. Veterinární zákon. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/1999-166>

⁷⁰ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 | Náš chov. *Náš chov* [online]. Copyright © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://naschov.cz/strategie-bezpecnosti-potravin-a-vyzivy-2030/#:~:text=Usnesen%C3%ADm%20%C4%8D.%20323%20ze%20dne%2029.%20b%C5%99ezna%202021,potravin%20a%20v%20oblasti%20v%C3%BD%C5%BEivy%20pro%20obdob%C3%AD%202021-2030.>

⁷¹ Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2021 © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace1/Strategie_CZ_WEB.pdf

přispět také k posílení důvěry veřejnosti v systém zajištění bezpečnosti potravin, v jejich bezpečnost, kvalitu a výživovou hodnotu.“⁷²

Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030

Tato strategie je dokumentem, který byl schválen vládou dne 2.5. 2016. „*Předkládá dlouhodobou strategickou vizi s cílem zvýšení konkurenceschopnosti a trvalé udržitelnosti českého zemědělství, potravinářství, rybnářství, lesnictví a vodního hospodářství, dále dosažení přiměřené potravinové soběstačnosti v základních komoditách, vytvoření nových pracovních míst a zlepšení kvality života na venkově.*“⁷³

Samotný rámec této strategie zahrnuje perspektivu trvale udržitelného rozvoje, perspektivu rozvoje hospodaření, mimoprodukčních funkcí, kvality života na venkově a hlediska spotřebitelů, perspektivu nástrojů státní a veřejné správy a perspektivu výzkumu, vzdělávání, informací a osvěty. Mezi první z těchto perspektiv můžeme zařadit konkurenceschopné a udržitelné zemědělství, potravinářství, lesní a vodní hospodářství a trvale udržitelné potravinové zabezpečení a přiměřená soběstačnost – viz. příloha 4.⁷⁴

5.3 Legislativa Evropské unie

Legislativa Evropské unie se stala součástí právního řádu České republiky v den, kdy do ní Česká republika vstoupila. Tímto dnem je 1.5. 2004. Vstup České republiky byl následován harmonizací práva. Evropská legislativa se stala nadřazenou legislativě samotné republiky.

Mezi právní předpisy Evropské unie patří nařízení, směrnice, rozhodnutí, doporučení a stanoviska. Nařízení mají právní závaznost a platí v celé Evropské

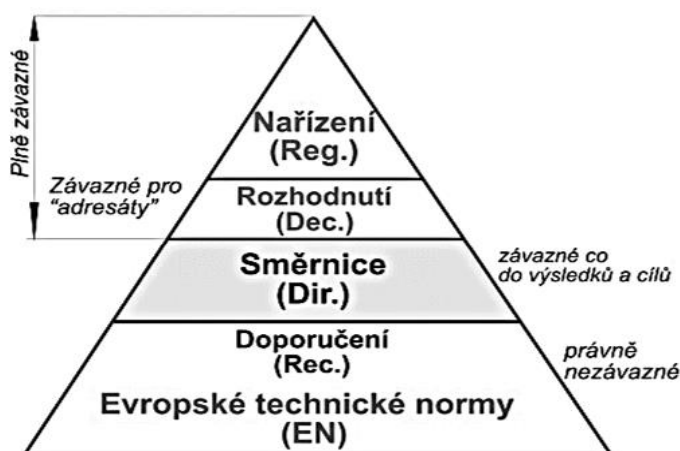
⁷² Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2021 © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace1/Strategie_CZ_WEB.pdf

⁷³ Strategie resortu ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030 | Databáze strategií - portál pro strategické řízení. *Databáze Strategií - home | Databáze strategií - portál pro strategické řízení* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mze/strategie/strategie-resortu-ministerstva-zemedelstvi-s-vyhledem-do-roku-2030>

⁷⁴ Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2016 © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/538509/Strategie_MZe_final_s_grafikou.pdf

unii. Směrnice jsou také právně závazné, stanovují určitý cíl kterého je potřeba dosáhnout. Není ale stanoveno jakým způsobem se tak má učinit. Tato kompetence zůstává v působnosti jednotlivých států. Rozhodnutí je právně závazné pro všechny státy Evropské unie. Doporučení právně závazné není a nevyvolává tak právní důsledky. Posledními právními předpisy jsou stanoviska. Stanovisko není právně závazné. Představuje typ vyjádření orgánu Evropské unie k určité problematice.⁷⁵ Na obrázku 9 můžeme vidět grafické znázornění závaznosti právních norem Evropské unie.

Obrázek 9: Hierarchie dokumentů Evropské unie

Zdroj: KOCOUREK, Vladimír. Úvod do potravinářské legislativy [online]. Praha: VŠCHT, 2011 [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <http://web.vscht.cz/kocourev/files/Uvod-PL-skript.pdf>

Legislativu Evropské unie v rámci potravinové bezpečnosti tvoří velké množství právních norem. Klíčové je nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002/ES, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin. Vybrané právní normy či dokumenty můžeme vidět zde:

⁷⁵ Druhy právních předpisů. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. 2021 © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_cs.

- Nařízení č. 852/2004/ES, o hygieně potravin
- Nařízení č. 853/2004/ES, kterým se stanoví zvláštní hygienická pravidla pro potraviny živočišného původu
- Nařízení č. 854/2004/ES, kterým se stanoví zvláštní pravidla pro organizaci úředních kontrol produktů živočišného původu určených k lidské spotřebě
- Nařízení č. 882/2004/ES, o úředních kontrolách za účelem ověření dodržování právních předpisů týkajících se krmiv a potravin
- Nařízení č. 1169/2011/ES o poskytování informací o potravinách spotřebitelům
- Nařízení č. 1924/2006/ES, o výživových a zdravotních tvrzeních při označování potravin
- Nařízení č. 609/2013/ES, o potravinách určených pro kojence a malé děti, potravinách pro zvláštní lékařské účely a náhradě celodenní stravy pro regulaci hmotnosti
- Nařízení komise č. 2073/2005/ES, o mikrobiologických kritériích pro potraviny
- Codex Alimentarius
- Zelená kniha
- Bílá kniha

Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002/ES

Oblast potravinové bezpečnosti byla determinována přijetím nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002/ES ze dne 28. ledna 2002, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin.

Ve článku 1 tohoto nařízení nalezneme účel a oblast působnosti tohoto nařízení: *„Toto nařízení obsahuje základní ustanovení umožňující zajistit vysokou úroveň ochrany lidského zdraví a zájmů spotřebitelů, pokud jde o potraviny, zejména s přihlédnutím k rozmanitosti nabídky potravin včetně tradičních výrobků, a současně zajišťovat účinné fungování vnitřního trhu. Stanoví jednotné zásady a povinnosti, prostředky pro vytvoření silné vědecké*

*základny, účinná organizační opatření a postupy, z nichž se má vycházet při rozhodování v otázkách bezpečnosti potravin a krmiv.*⁷⁶

Nařízení upravuje obecné potravinové právo, obecné povinnosti při obchodu s potravinami, zásady průhlednosti, obecné požadavky potravinového práva, Evropský úřad pro bezpečnost potravin, způsob činnosti, nezávislost, průhlednost, důvěrnost a sdělování, finanční a obecná ustanovení, systém včasné výměny informací, řízení krizí a mimořádné situace.⁷⁷

Codex Alimentarius

Codex Alimentarius neboli potravinový zákoník, je sbírka norem, směrnic, doporučení a standardů v oblasti potravinové bezpečnosti Evropské unie. Tyto normy byly přijaty komisí se shodným názvem, tedy komisí Codex Alimentarius. Na jejím vzniku se podílely dvě významné organizace Spojených národů – Organizace pro potraviny a zemědělství (FAO) a Světová zdravotnická organizace.⁷⁸

Její hlavním účelem je ochrana zdraví spotřebitelů a usnadnění mezinárodního obchodu prostřednictvím jejích norem. Tyto normy nejsou právně závazné. Nyní je součástí Codex Alimentarius celkem 186 států, které se všechny řídí jeho normami.⁷⁹

Zelená kniha

Zelené knihy jsou specifickým typem dokumentů. Nejedná se tedy o právní předpisy s právní závazností. Jejich účel spočívá v jakémsi otevření témat, která je potřeba dostatečně prodiskutovat. Každá zelená kniha se zabývá určitou problematikou, na jejíž základě vyzývá příslušný orgán Evropské unie k diskusi.

⁷⁶ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002/ES [online]. Úřední věstník Evropské unie, 2002 © [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R0178&from=CS>

⁷⁷ Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002/ES [online]. Úřední věstník Evropské unie, 2002 © [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:32002R0178&from=CS>

⁷⁸ Codex Alimentarius (Potraviny, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/codex-alimentarius/>

⁷⁹ Codex Alimentarius (Potraviny, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/codex-alimentarius/>

Až následující diskuse může vytvořit podklad k legislativnímu zpracování problematiky.⁸⁰

Mezi zelené knihy zabývající se oblastí potravinové bezpečnosti patří:

- Zelená kniha o reformě společné rybářské politiky Usnesení Evropského parlamentu ze dne 25. února 2010 o *zelené knize* o reformě společné rybářské politiky (2009/2106(INI))
- Zelená kniha o jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a systémy jakosti
- Zelená kniha o propagačních a informačních opatřeních na podporu zemědělských produktů: strategie propagace chutí Evropy s vysokou evropskou přidanou hodnotou
- Zelená kniha o nekalých obchodních praktikách mezi podniky v Evropě v dodavatelském řetězci v oblasti potravinového a nepotravinového zboží

Zelená kniha o jakosti zemědělských produktů je pro oblast potravinářství v rámci zelených knih klíčová. Řeší následující témata:

„Část I se zabývá základními požadavky na hospodaření a obchodními normami pro produkty, které EU podporuje, a to včetně norem, které určují zvláštní vlastnosti produktů. Část II se zabývá stávajícími systémy jakosti vztahujícími se na zeměpisná označení, „zaručené tradiční speciality (ZTS)“, na produkty z nejbližších regionů a na fungování jednotného trhu s produkty ekologického zemědělství. Část III se zabývá systémy certifikace, hlavně v soukromém sektoru, které producentům pomáhají informovat kupující a spotřebitele o jejich produktu.“⁸¹

Důvody pro zavedení režimu jakosti a zeměpisných označení jsou v knize odůvodněny následovně:

⁸⁰ Zelená kniha Evropské komise – EURACTIV.cz. EURACTIV.cz – *Evropská unie v českých souvislostech* [online]. Copyright © 1999 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/digitalni-agenda/news/zelen-kniha-evropsk-komise/>

⁸¹ ZELENÁ KNIHA o jakosti zemědělských produktů: normy pro produkty, požadavky na hospodaření a systémy jakosti [online]. cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=COM:2008:0641:FIN:CS:PDF>

„Politika jakosti EU má za cíl chránit názvy specifických produktů a propagovat jejich jedinečné vlastnosti vyplývající z jejich zeměpisného původu či tradičního know-how. Názvům produktů lze udělit tzv. zeměpisné označení (ZO), pokud mají zvláštní vazbu na místo, kde jsou vyráběny. Výrobek nesoucí zeměpisné označení je pro spotřebitele jednak zárukou kvality, jednak jim umožňuje odlišovat tyto produkty od ostatních. Zároveň pomáhá výrobcům zlepšit prodej těchto produktů na trhu.“⁸²

Bílá kniha

Bílá kniha je dokumentem, který z pravidla následuje po knize zelené. Jedná se o dokument, který obsahuje návrh opatření na základě diskuse v rámci zelené knihy. Výsledkem bílé knihy je vydání konkrétního programu, který ale opět není pro členské státy Evropské unie závazný.⁸³

Příkladem bílé knihy je Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin. Tato kniha byla vydána 12.1. 2000. Mezi problematiku, která je v knize obsažena, patří zřízení Evropského úřadu pro potraviny, zavedení přístupu od farmy po konzumenta v legislativním procesu, definování odpovědnosti za bezpečnost potravin, primární odpovědnost za bezpečnost potravin, kontrola a dozor nad těmito subjekty a kontrola dozorové činnosti členských států vykonávaná Evropskou Komisí prostřednictvím auditů a inspekcí.⁸⁴

5.4 České orgány zabývající se potravinovou bezpečností

V této podkapitole se budu zabývat orgány, které se potravinové bezpečnosti věnují ze zákona. V České republice se problematikou potravinové bezpečnosti zabývá velké množství orgánů. Ve velkém množství je v kompetenci ministerstva zemědělství a ministerstva zdravotnictví. V rámci této problematiky

⁸² Režimy jakosti - přehled. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. cit. 06.02.2023]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/geographical-indications-and-quality-schemes/geographical-indications-and-quality-schemes-explained_cs

⁸³ Bílé knihy – Bezpečnost potravin A-Z. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92353.aspx>

⁸⁴ Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin – Bezpečnost potravin A-Z. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92353.aspx>

spolupracuje ale i s dalšími ministerstvy, dalšími ústředními správními orgány a orgány státní správy. Výčet těchto orgánů můžeme vidět zde:

- Ministerstvo zemědělství
- Ministerstvo zdravotnictví
- Ministerstvo životního prostředí
- Ministerstvo dopravy
- Ministerstvo průmyslu a obchodu
- Agrární komora
- Potravinářská komora
- Úřad pro potraviny v ČR
- Hygienické stanice
- Státní veterinární správa
- Státní zemědělská a potravinářská inspekce
- Česká obchodní inspekce

Problematika potravinářství je z největší části v gesci ministerstva zemědělství. Jedná se o ústřední orgán státní správy pro zemědělství, vodní hospodářství, potravinářský průmysl a pro správu lesů, myslivosti a rybníkářství, mimo území národních parků. Ministerstvo řídí další důležité orgány státní správy, mezi které patří Státní zemědělská a potravinářská inspekce, Státní veterinární správa České republiky, Ústřední kontrolní a zkušební ústav zemědělský a Českou plemenářskou inspekci.⁸⁵

Ministerstvo zdravotnictví je ústředním orgánem v oblastech zdravotní služby, ochrany veřejného zdraví, zdravotnické vědeckovýzkumné činnosti. Jedná se o poskytovatele zdravotních služeb v přímé řídicí působnosti. V rámci potravinové bezpečnosti do jeho působnosti tedy náleží oblast stravování a zajišťuje také problematiku týkající se poškození zdraví v následku konzumace potravin.⁸⁶

⁸⁵ O ministerstvu (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/>

⁸⁶ Ministerstva | Vláda ČR. *Úvodní stránka | Vláda ČR* [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>

Mezi další ministerstva, jež mají v této oblasti kompetence, patří Ministerstvo dopravy, průmyslu a obchodu a životního prostředí. Ministerstvo dopravy zajišťuje převoz potravin a jejich bezpečnost, Ministerstvo průmyslu a obchodu se zabývá ochranou spotřebitele a Ministerstvo životního prostředí má v kompetenci oblast životního prostředí v rámci zemědělství.⁸⁷

Agrární komora České republiky

Agrární komora je organizací, která byla zřízena zákonem č. 301/1992 Sb. České národní rady o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Zastupuje své členy, kterými jsou podnikatelé v oblastech potravinářství, lesnictví a zemědělství. Současným prezidentem je Ing. Jan Doležal.⁸⁸

Působnost agrární komory je dána zákonem. Komora např. poskytuje svým členům poradenské a konzultační služby v otázkách spojených s podnikatelskou činností, vydává vyjádření podle zvláštních předpisů, organizuje vzdělávací činnost a spolupracuje s orgány státní správy, dbá, aby členové komor vykonávali podnikatelskou činnost odborně a navazuje a rozvíjí styky s komorami a obdobnými institucemi v zahraničí.⁸⁹

Potravinářská komora České republiky

Potravinářská komora je sdružení právnických osob podnikajících v oblasti potravinářství, které vzniklo v roce 2001. Prezidentkou této komory v současné době Ing. Dana Večeřová. Potravinářská komora:

- zastupuje zájmy subjektů z oboru potravinářského průmyslu aktivně působících na území ČR vůči orgánům státní správy, orgánům Evropské unie a jiným orgánům státní správy, jejichž činnost jakýmkoliv způsobem souvisí se zájmy potravinářského průmyslu

⁸⁷ LUKÁŠKOVÁ, Eva, BILÍKOVÁ, Jana, MÁLEK, Zdeněk, ŠEFČÍK, Vladimír, 2014. Potravinová (ne)bezpečnost. Praha: Academia. ISBN 978-80-7454-463-7.

⁸⁸ Agrární komora České republiky | akcr.cz. *Agrární komora České republiky* | akcr.cz [online]. Copyright © 2005 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.akcr.cz/>

⁸⁹ Zákon o Agrární komoře České republiky | Agrární komora České republiky | akcr.cz. *Agrární komora České republiky* | akcr.cz [online]. Copyright © 2005 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.akcr.cz/txt/zakon-o-ak>.

- reprezentuje potravinářský průmysl vůči orgánům státní správy a subjektům s obdobným charakterem v členských státech EU a organizacím se světovou působností
- zajišťuje kontakty s příslušnými orgány státní správy a účasti na projednávání návrhů právních předpisů
- zajišťuje styk se sdělovacími prostředky k obhajování a vysvětlování zájmů potravinářského průmyslu včetně provozu vlastních webových stránek nebo jinými činnostmi, jimiž lze poslání PK ČR naplnit⁹⁰

Státní zemědělská a potravinářská inspekce

Posledním orgánem, který má v České republice nemalý vliv na bezpečnost potravin, je státní zemědělská a potravinářská inspekce. Jedná se o orgán státní správy, který je podřízen Ministerstvu zemědělství.

„Inspekce kontroluje, v rámci stanovených kompetencí, zemědělské výrobky, potraviny nebo tabákové výrobky, a rovněž předměty a materiály přicházející do styku s potravinami. Od roku 2015 přibyla do kompetencí SZPI také kontrola reklamy a kontrola pokrmů v některých zařízeních společného stravování.“⁹¹

5.5 Mezinárodní orgány a orgány Evropské unie zabývající se potravinovou bezpečností

Co se týče orgánů na mezinárodní či evropské úrovni, opět jich nalezneme velké množství. Mezi ty nejvýznamnější patří Organizace pro výživu a zemědělství OSN a Evropský úřad pro bezpečnost potravin.

⁹⁰ Agenda PK ČR – Foodnet. [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.foodnet.cz/cs/zakladni-informace/agenda-pk-cr>

⁹¹ Státní zemědělská a potravinářská inspekce | Kontrolní činnost SZPI. *Státní zemědělská a potravinářská inspekce* | *Hlavní stránka* [online]. Copyright © Státní zemědělská a potravinářská inspekce 2023. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002118>

Organizace pro výživu a zemědělství OSN

Organizace pro výživu a zemědělství je jedním z orgánů Organizace spojených národů. Působí tak tedy na úrovni mezinárodní. Tato organizace byla založena 16. října 1945 a sídlí v Římě.⁹²

V následujícím odstavci můžeme vidět samotný účel této organizace a témata, kterými se zabývá.

„FAO je hlavním orgánem OSN pro otázky rozvoje zemědělských oblastí a stojí v čele mezinárodního úsilí při rozvoji venkovských oblastí a při řešení problému chudoby a hladu ve světě. Cílem FAO je zajistit všem lidem pravidelný přístup k dostatečnému množství kvalitních potravin tak aby mohli vést aktivní a zdravý život. FAO má mandát zvýšit úroveň výživy, zvýšit produktivitu zemědělství, zlepšit život venkovského obyvatelstva a přispět k růstu světové ekonomiky.“⁹³

Organizace je tvořena členskými státy Organizace spojených národů. Konference se schází na pravidelných konferencích jednou za dva roky. Konference dále volí Radu, která je tvořena celkem 49 členy. Mezi další představitele Organizace pro výživu a zemědělství OSN patří generální ředitel, jehož funkční období je šest let.⁹⁴

Evropský úřad pro bezpečnost potravin

Evropský úřad pro bezpečnost potravin je agenturou Evropské unie zabývající se riziky souvisejícími s potravinami. Úřad byl založen roku 2002 a sídlí v italském městě Parma. Jeho vznik byl klíčový k zajištění jednotného

⁹² Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>

⁹³ Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>

⁹⁴ Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>

přístupu k potravinové bezpečnosti v Evropské unii.⁹⁵ Činnosti a úkoly úřadu jsou velice rozsáhlé. Na oficiálních stránkách Evropské unie jsou popsány následovně:

„Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) poskytuje nezávislé vědecké poradenství ohledně rizik souvisejících s potravinami. Úřad EFSA vydává upozornění o již existujících i nových rizicích u potravin. Tato upozornění jsou zdrojem informací pro tvůrce evropských předpisů, pravidel a strategií, a tak pomáhají chránit spotřebitele před riziky v potravinovém řetězci.“⁹⁶

Organizační struktura Evropského úřadu pro bezpečnost potravin se skládá ze Správní rady, Výkonného ředitele, dále z Vědeckých a výborů a panelů a direktoriátů. Správní rada má celkem 15 členů a mezi její hlavní náplň patří sestavování rozpočtu a plánu práce. Výkonný ředitel je vrcholným představitelem Úřadu a také jeho právním zástupcem. Co se týče vědeckých výborů a panelů, tak ty jsou složeny z odborníků, kteří provádějí analýzu rizik v rámci bezpečnosti potravin. Vědeckých panelů nalezneme celkem 10, mezi které patří např. Vědecký panel pro zdraví a pohodu zvířat nebo Vědecký panel pro materiály určené pro kontakt s potravinami, enzymy, aromatické a pomocné látky.⁹⁷

⁹⁵ EFSA (Potraviny, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/efsa/>

⁹⁶ Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) | Evropská unie. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/efsa_cs

⁹⁷ Internetový portál bezpečnosti potravin - EFSA. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. Copyright © 2021 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>

6 Potravinová soběstačnost

Samotný pojem soběstačnosti je velice důležitým ukazatelem vyspělosti dané ekonomiky. Soběstačností rozumíme poměr mezi domácí produkcí a domácí spotřebou určité komodity. Těmito komoditami můžou být potraviny, energie či fosilní paliva. Prakticky to tedy znamená, jak dokáže stát uspokojit potřeby svých občanů. Obzvláště v době globalizace se stalo téma soběstačnosti velice diskutovaným. V dnešní době je již samozřejmostí, že určité komodity se dováží z jiných států. S tím jsou ale spojena i určitá rizika.

Potravinová soběstačnost se chápe jako schopnost dané země vyprodukovat určité potraviny a zajistit tím obživu občanům. Jinými slovy se jedná o poměr mezi produkcí a spotřebou určité agrární komodity. Co se týče vyjádření soběstačnosti, zobrazuje se na konkrétních druzích surovin v procentech.⁹⁸

6.1 Potravinová soběstačnost České republiky

Téma potravinové soběstačnosti je ve veřejném prostoru velice často diskutováno a rozebíráno. S tím souvisí také velké množství novel a legislativních návrhů, jejichž cílem by bylo právě zvýšení soběstačnosti České republiky.

V roce 2020 25 poslanců projednávalo pozměňovací návrh, který měl: *„umožnit regionálním výrobcům potravin lépe se prosadit na domácím trhu, pomoci udržet zaměstnanost na venkově a v konečném důsledku a snížit uhlíkovou stopu, protože se omezí dovoz jídla přes celou Evropu“*.⁹⁹

Nárůst diskuse souvisí se zhoršením bezpečnostní situace. V roce 2020 již zmíněný návrh reagoval na pandemii COVI-19. V současné době je diskuse opět otevřená v souvislosti s konfliktem na Ukrajině.

Tabulka 1 zobrazuje pohyb potravin a živých zvířat přes hranice v roce 2022. Můžeme si zde všimnout obecných dat, ze kterých vyplývá, že v České

⁹⁸ DOUCHA, T. *Výhled zemědělské politiky ČR do roku 2010 ve vztahu k výživovým trendům*. In Sborník semináře Strategie rozvoje zemědělství a výživy do roku 2010. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2000, s. 28-41.

⁹⁹ PÁNEK, Martin, NOHEJL, Jiří, HAMPL, Mojmír. Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad [online]. Praha: Liberální institut, 2020 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://libinst.cz/wp-content/uploads/2020/06/Potravinov%C3%A1-sob%C4%9Bsta%C4%8Dnost-Libinst-2020v2.pdf>

republice převažuje import těchto komodit nad exportem. Celková bilance pohybu zboží přes hranice je -37 186.

Tabulka 1: Pohyb potravin a živých zvířat přes hranice v roce 2022

Ukazatel	Absolutně (v mil. Kč)
Obrat pohybu zboží přes hranice	444 074
Pohyb zboží z ČR	203 444
Pohyb zboží do ČR	240 630
Bilance pohybu zboží přes hranice	-37 186

Zdroj: Zahraniční obchod se zbožím podle komodit - časová řada - Výstupní objekt VBD . Český statistický úřad - [online]. Copyright © 2021 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://vdb.czso.cz/vdbvo2/faces/cs/index.jsf?page=vystup-objekt&z=T&f=TABULKA&skupId=3909&katalog=32935&pvo=VZO018-NP-A&pvo=VZO018-NP-A&str=v153>Jatečný skot, prasata a drůbež

Dalším důležitým ukazatelem je i spotřeba potravin na osobu. Tomuto tématu se věnuje příloha 5.

Soběstačnost ČR u vybraných komodit živočišné výroby

Z tabulky 2 můžeme vypočítat zobrazení soběstačnosti u vybraných komodit živočišné výroby. Soběstačnosti dosahuje Česká republika v mléce a hovězím a skopovém mase. Nejhorší situace v oblasti soběstačnosti je u masa vepřového. U toho ve velkém množství převažuje import nad exportem.

Tabulka 2: Procentuální zobrazení soběstačnosti u vybraných komodit živočišné výroby

Komodita	2017	2018	2019	2020	2021
Mléko	132,90 %	137,8 %	134,8 %	133,3 %	134,7 %
Hovězí maso	120,1 %	122,5 %	121,4 %	124,3 %	118,7 %
Skopové maso	102,3 %	102,6 %	95,7 %	97,6 %	98,9 %
Vepřové maso	51,8 %	51,1 %	50,9 %	51,5 %	51,2 %
Drůbeží maso	65,8 %	65,2 %	65,2 %	64,8 %	67,95 %
Vejce	84 %	85,2 %	82,3 %	86,3 %	86,1 %

Zdroj: Soběstačnost Česka klesá. Měli bychom dost potravin? | Peníze.cz. *Peníze.cz - Největší web o osobních financích na českém internetu* [online]. Copyright © 2000 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/nakupy/432085-sobestacnost-ceska-klesa-meli-bychom-dost-potravin>

Problematika soběstačnosti v rámci živočišné výroby je velice rozsáhlá a je determinována velkým množstvím faktorů.

„Komodity živočišného původu, mimo jiné z hlediska připravenosti prosadit se na náročných trzích, předpokládají aktivnější podnikatelskou součinnost často velmi individuálního charakteru. Dále můžeme mezi problémy uvést investiční náročnost výstavby velkokapacitních stájí, vysokou míru rizikovosti doprovázející chov zvířat vyšší koncentrace (africký mor prasat, ptačí chřipka aj.) Důležitým

*faktorem úspěšnosti je rovněž odborná způsobilost a pečlivost ošetřovatelů a jejich každodenní nasazení.*¹⁰⁰

Právě chov prasat v České republice je doprovázen velkým množstvím problémů. Jedním z nich jsou dlouhodobě nízké výkupní ceny. Náklady na výrobu jsou v současné době u velkého množství chovatelů vyšší než cena výkupu. Chovatelé prasat vidí také jako problematický nedostatek pracovníků či nerovné postavení v rámci Evropské unie. Problematická je Zelená dohoda, podle které mají chovatelé snížit do roku 2030 emise vyplývající z chovu prasat.¹⁰¹

Soběstačnost rostlinné produkce

Tabulka 3 zobrazuje soběstačnost rostlinné produkce u vybraných komodit. Z tabulky vyplývá, že Česká republika je soběstačná v obilovinách, převážně ve pšenici, a dále v bramborách. Nejméně soběstačná je v čerstvém ovoci a zelenině, kde soběstačnost představuje 40 %.

Tabulka 3: Procentuální zobrazení soběstačnosti u vybraných komodit rostlinné výroby

Komodita	2018	2019	2020	2021
Obiloviny	139 %	154 %	150 %	160 %
Z toho pšenice	190 %	165 %	180 %	189 %
Cukr	151 %	145 %	144 %	175 %
Brambory	71 %	70 %	73 %	75 %
Řepka olejná	158 %	128 %	105 %	85 %
Čerstvé ovoce	46 %	39 %	40 %	40 %
Čerstvá zelenina	32 %	36 %	38 %	40 %

¹⁰⁰ V tomto článku se zabýváme tématem soběstačnosti našeho zemědělského sektoru, která je u nás předklá. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. Copyright © 1998 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/8219/k-problemu-sobestacnosti-ceskeho-zemedelstvi/>

¹⁰¹ Z chovu prasat se stává luxus pro bohaté, který si zemědělci nemohou dovolit. *Deník.cz* [online]. [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/podnikani/zemedelci-chov-prasata-2022.html>

Zdroj: Soběstačnost Česka klesá. Měli bychom dost potravin? | Peníze.cz. *Peníze.cz - Největší web o osobních financích na českém internetu* [online]. Copyright © 2000 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/nakupy/432085-sobestacnost-ceska-klesa-meli-bychom-dost-potravin>

Problematika pěstování ovoce a zeleniny je velice komplexní. Podle odborníků je nutné se zabývat i problémem skladování, které má na produkci ovoce a zeleniny také velký vliv. Agrární analytik Petr Havel toto okomentoval následovně: *„V první řadě je třeba dobudovat kapacitu skladovacích prostor, aby mohl být spotřebitel zeleninou a ovocem, které lze skladovat, zásobován po delší období kalendářního roku než nyní“*.¹⁰²

¹⁰² Internetový portál bezpečnosti potravin - Potravinová soběstačnost v Česku – podle odborníků pomůže vyšší produkce ovoce a zeleniny, osvěta či tlak na velké řetězce. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. Copyright © 2021 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/potravinova-sobestacnost-v-cesku-podle-odborniku-pomuze-vyssi-produkce-ovoce-a-zeleniny-osveta-ci-tlak-na-velke-retezce.aspx>

6.2 Potravinová soběstačnost Evropské unie

V Evropské unii je stejně jako v České republice téma potravinové soběstačnosti hojně diskutováno. Objem diskuse se opět navýšil v návaznosti na pandemii COVID-19 a na konflikt na Ukrajině. Evropská unie je ve velké míře potravinově soběstačná. Z grafu 1 můžeme vyzorovat, že v Evropské unii převládá v oblasti potravinářství export nad importem. Zároveň je bilance rostoucí, což znamená, že v roce 2011 byl export nižší než v roce 2021. Mezi nejvíce importovanou kategorií patří suroviny, se kterými je obchodováno ve velkém množství. Jedná se o obiloviny, rostlinné oleje nebo kávu. Další kategorií, u které převládá import, jsou ostatní primárně zemědělské produkty. Mezi ty řadíme maso, zeleninu a ovoce. Co se týče exportu, tak převládá kategorie dalších potravinových přípravků, kam můžeme zařadit těstoviny, instantní jídlo.

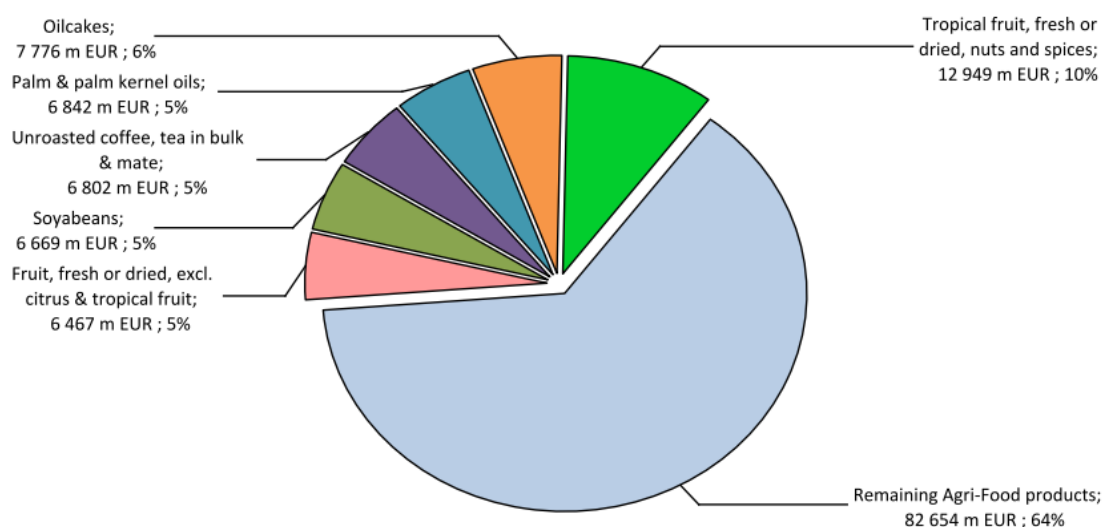
Graf 1: Pohyb potravin a živých zvířat přes hranice EU od roku 2011 do roku 2021

Zdroj: AGRI-FOOD TRADE STATISTICAL FACTSHEET. *European Union - Extra EU27*. 2022. [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-05/agrifood-extra-eu27_en_0.pdf

Nyní bych se chtěla zaměřit na konkrétní kategorie exportu a importu. Graf 2 se věnuje jednotlivým kategoriím potravin v rámci importu. Z grafu vyplývá již zmíněné, čímž je fakt, že v rámci importu převládá tropické ovoce či jiné potraviny, pro které není v Evropě správné podnebí. Tato kategorie tvoří celkem 10 % importu. Mezi další hojněji zastoupené kategorie patří palmový olej, káva či sójové boby.

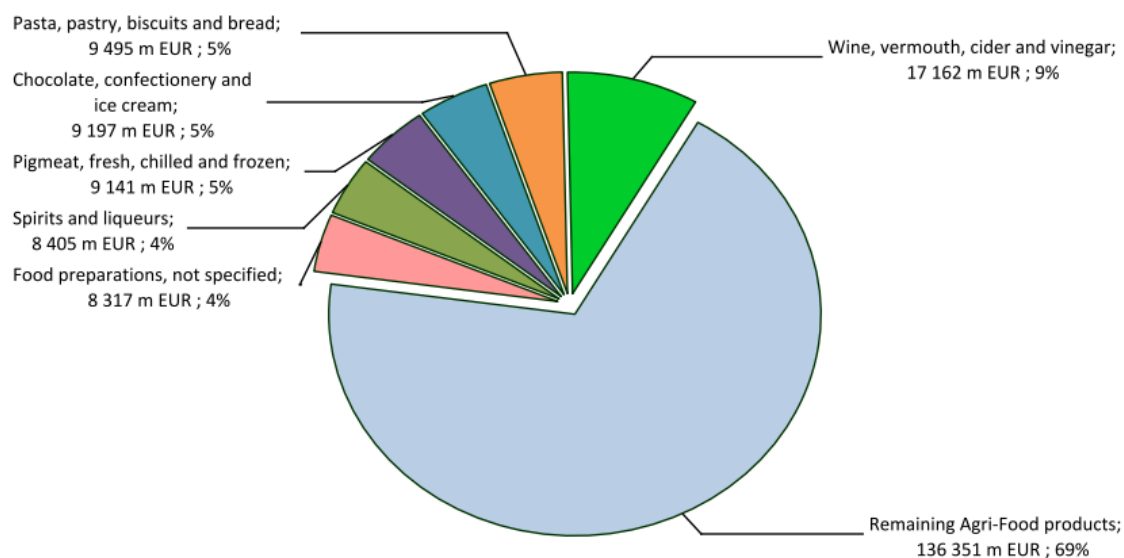
Graf 2: Kategorie potravin v rámci importu do EU

Zdroj: AGRI-FOOD TRADE STATISTICAL FACTSHEET. *European Union - Extra EU27*. 2022. [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-05/agrifood-extra-eu27_en_0.pdf

V rámci exportu z Evropské unie převládá kategorie vína, vermutu, cideru a octa. Tato kategorie obsahuje celkem 9% exportu. Dále dochází k exportu těstovin, sušenek, čokolády a zmrzliny. K exportu dochází také v rámci vepřového masa a ryb.

Graf 3: Kategorie potravin v rámci exportu z EU

Zdroj: AGRI-FOOD TRADE STATISTICAL FACTSHEET. *European Union - Extra EU27*. 2022. [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/system/files/2022-05/agrifood-extra-eu27_en_0.pdf

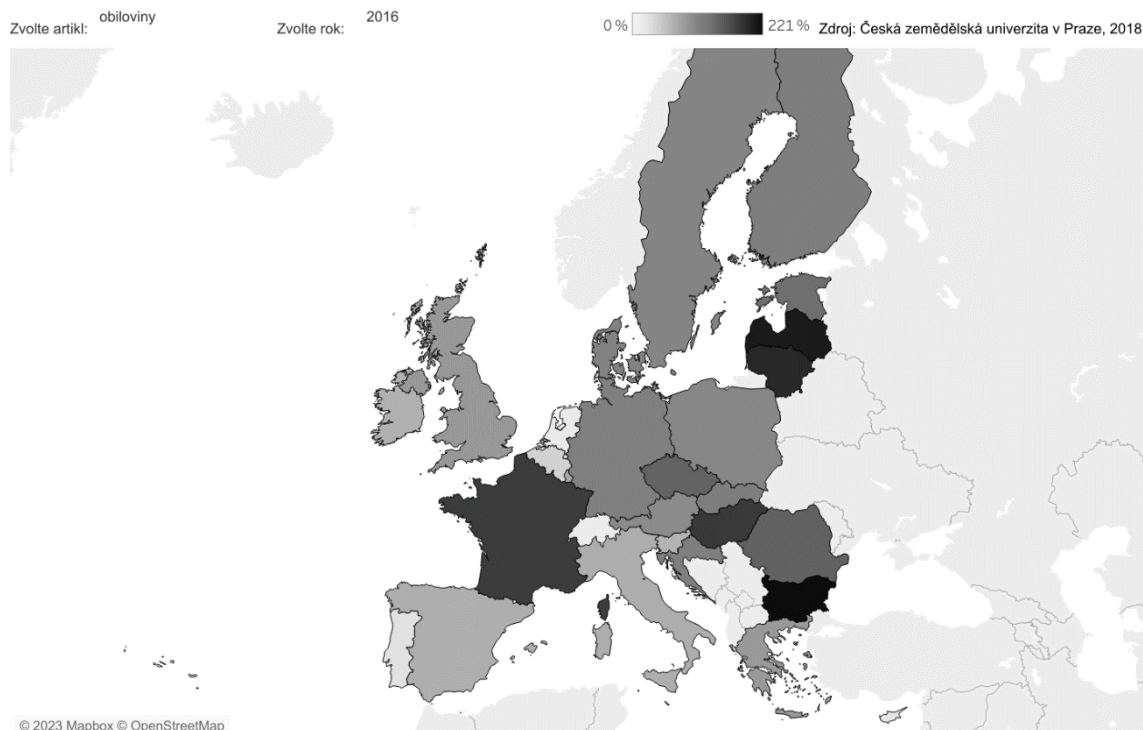
Nyní bych se chtěla zaměřit na jednotlivé státy Evropské unie a jejich soběstačnost v jednotlivých komoditách. Vycházet zde budu ze studie výzkumníků České zemědělské univerzity. „Cílem této studie bylo prozkoumat různorodé úrovně zemědělské produkce v zemích EU s ohledem na potenciální trvalou potravinovou soběstačnost. Studie byla provedena pomocí dedukčních a srovnávacích metod založených na údajích FAOSTAT, EUROSTAT a BFCN, jakož i na literatuře na toto téma.“¹⁰³

První zobrazenou kategorií jsou obiloviny- viz. Obrázek 10. Nejsoběstačnější zemí v rámci obilovin je v Evropské unii Bulharsko. Míra soběstačnosti dosahuje celkem 221 %. Následují Lotyšsko se 209 %, Litva

¹⁰³ AGRARIAN PERSPECTIVES XXVII. *Czech university of life sciences prague faculty of economics and management*. 2018. [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: (PDF) Food self-sufficiency in EU countries: an attempted projection to 2080 (researchgate.net)

se 197 % a Francie se 180 %. Naopak nejméně soběstačnou zemí je Nizozemsko s 15 %.

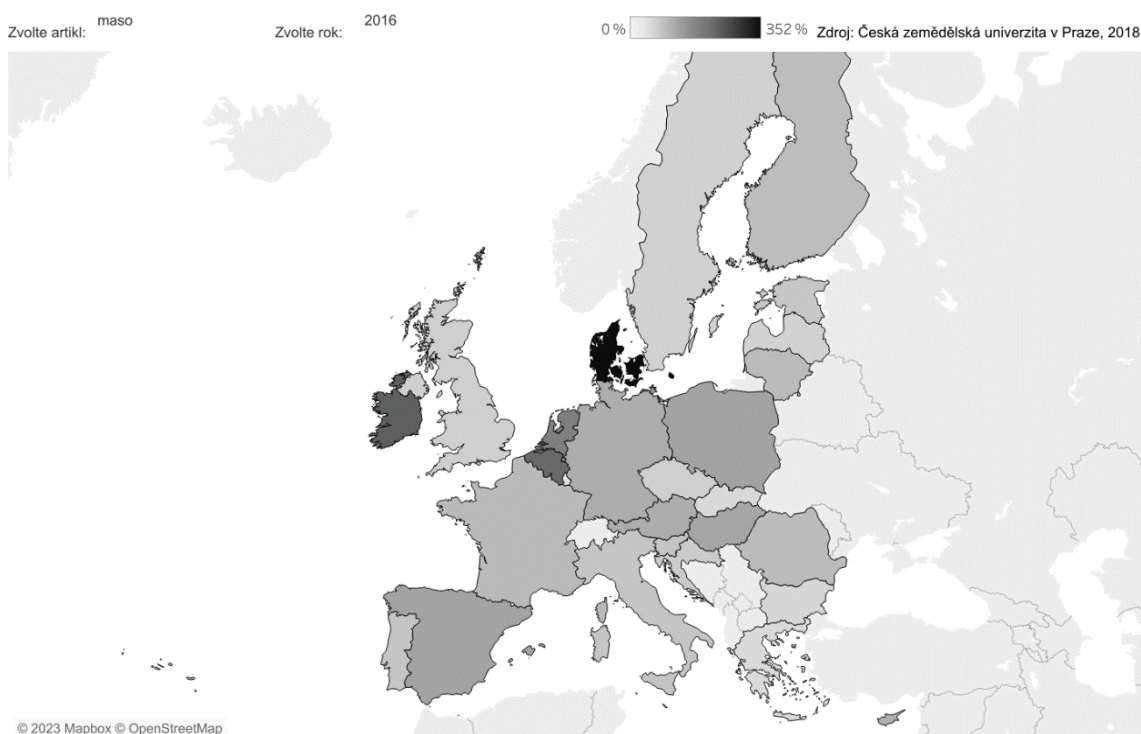
Obrázek 10: Potravinová soběstačnost EU – obiloviny

Zdroj: Potravinová soběstačnost | Evropa v datech. *Evropa v datech* [online]. Copyright © 2023, Evropa v datech [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/72-potravinova-sobestacnost/>

Další kategorii tvoří maso, které můžeme vidět na obrázku 11. Většina zemí Evropské unie je v rámci masa nesoběstačná. Nejvyšší míru soběstačnosti má Dánsko, přičemž míra činí 352 %. Následuje Irsko s 238 %, Belgie s 225 %, Nizozemsko se 182 % a Francie se 127 %. Situace je opačná u Řecka, jehož míra soběstačnosti činí pouze 51 %. Řecko je následováno Slovenskem s 52 %. Můžeme si všimnout mezi jednotlivými státy markantních rozdílů, kdy míra soběstačnosti Dánska je vyšší o 301 % než míra státu nejméně soběstačného, tedy Řecka.

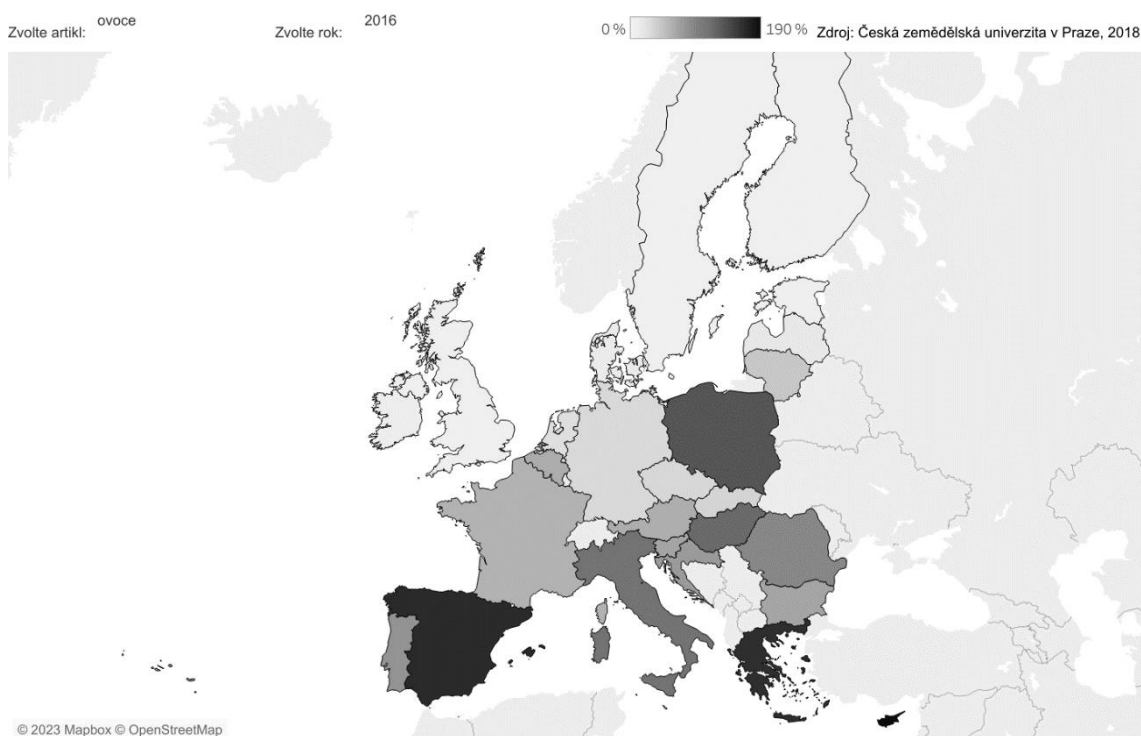
Obrázek 11: Potravinová soběstačnost EU – maso

Zdroj: Potravinová soběstačnost | Evropa v datech. *Evropa v datech* [online]. Copyright © 2023, Evropa v datech [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/72-potravinova-sobestacnost/>

Předposlední kategorií, které bude věnována pozornost, je ovoce – viz. obrázek 12. Ovoce je v rámci celé Evropské unie velice nedostatkovým zbožím. Míra produkce ovoce je dána klimatickými podmínkami, tedy se směrem na sever jeho produkce snižuje. Naopak na jihu Evropy je míra produkce vyšší. Nejvyšší míru soběstačnosti má v rámci ovoce Španělsko, u něhož míra činí 168 %. Následováno je Řeckem se 165 %, Polskem se 136 % a Maďarskem se 120 %. V důsledku s nepříznivým klimatem je nejnižší míra soběstačnosti u Skandinávských zemí. Nejméně soběstačné je Finsko a Švédsko se 4 %. Následuje Velká Británie s 5 % a Estonsko se 6 %. Míra soběstačnosti v rámci ovoce činí v České republice 30 %. V rámci Evropské unie tedy patří do kategorie zemí, které jsou v ovoci méně soběstačné.

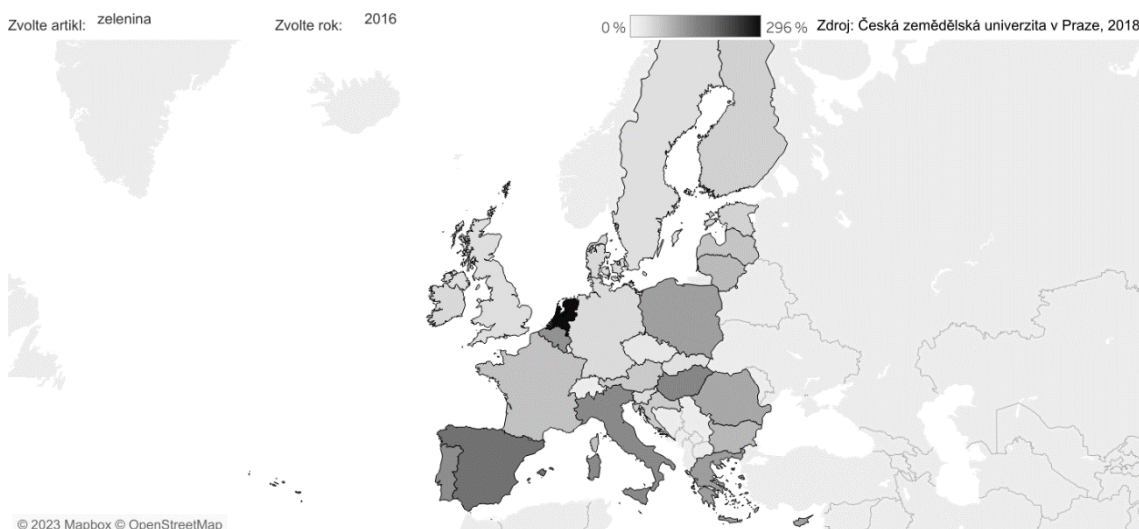
Obrázek 12: Potravinová soběstačnost EU – ovoce

Zdroj: Potravinová soběstačnost | Evropa v datech. *Evropa v datech* [online]. Copyright © 2023, Evropa v datech [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/72-potravinova-sobestacnost/>

Poslední kategorií, které se zde budu věnovat, je zelenina. V rámci soběstačnosti jednotlivých zemí v zelenině nalezneme opět markantní rozdíly. Nejvyšší soběstačnosti dosahuje Nizozemsko s celkem 296 %. Svou mírou soběstačnosti mnohonásobně převyšuje ostatní státy. Následováno je až Španělskem se 176 %, Maďarskem se 143 % a Itálií se 139 %. Nejméně soběstačnou zemí v této kategorii je Česká republika, jejíž míra soběstačnosti činí pouze 25 %. Následována je Slovenskem se 35 %, Velkou Británií se 38 % a Slovinskem se 40 %.

Obrázek 13: Potravinová soběstačnost EU – zelenina

Zdroj: Potravinová soběstačnost | Evropa v datech. *Evropa v datech* [online]. Copyright © 2023, Evropa v datech [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/72-potravinova-sobestacnost/>

Z dat si můžeme tedy všimnout, že napříč Evropskou unií panují v rámci potravinové soběstačnosti velké rozdíly. Jako celek je ale Evropská unie soběstačná. „*Nejhůře dopadla Velká Británie, kde soběstačnost dosahuje 62 procent. Nejlepší výsledek naopak získalo Nizozemsko, kde je celková hodnota o sto procentních bodů vyšší. Průměr 28 zemí EU (ještě se započítanou Británií) pak představuje 101 procent. Při prostém srovnání vývozu a dovozu si Česko s produkcí potravin vystačí z 80 procent.*“¹⁰⁴

6.3 Související problematika

Je důležité zmínit, že žádná země na světě nemůže být plně soběstačná. Tento názor zastává velké množství odborníků. Lukáš Kovanda, hlavní ekonom Trinity Bank, reagoval na tento fakt následovně: „*Ani nejvyspělejší země nejsou a nikdy nebyly stoprocentně potravinově soběstačné, a to ani v produkci, s níž je svět úzce spojuje – třeba i taková Francie dováží třicet procent sýrů. Do mezinárodního trhu se musí chtít nechtě zapojovat i jinak značně izolovaná*

¹⁰⁴ Evropa je v potravinách soběstačná, Česko v rámci kalorií také. Problém má však Rusko - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/evropa-je-v-produkci-potravin-sobestacna-ukazuje-studie-jind/r~516b1e2c356d11eb842f0cc47ab5f122/>

*KLDR. Vskutku, i Severní Korea se stále opírá o dovoz a potravinovou pomoc částí svých domácích potravinových potřeb.*¹⁰⁵

Problematický by byl také dopad na konečné spotřebitele v důsledku zvýšení cen zboží. Tento problém komentoval bývalý guvernér České národní banky, Pavel Kysilka, takto: *„Na tento záměr se hodí teze, že ‚politiky jednadvacátého století řeší problémy století dvacátého a přinášejí recepty století devatenáctého‘. Na recept soběstačnosti doplatí nejvíce konečný spotřebitel v podobě daleko vyšší ceny a nižší kvality. A pokud se bude argumentovat bezpečností na základě krizové zkušenosti, pak platí, že míru bezpečnostní soběstačnosti, tedy dostatečné kvantity a kvality pro přežití v situaci uzavřených hranic, máme i dnes.*¹⁰⁶

Plná soběstačnost by byla také v kolizi s právem Evropské unie. Článek 34 Smlouvy o fungování Evropské Unie zní: *„Množstevní omezení dovozu, jakož i veškerá opatření s rovnocenným účinkem, jsou mezi členskými státy zakázána.*¹⁰⁷

Neblahý dopad by měla plná soběstačnost i na třetí země, kvalitu potravin a životní prostředí. Globalizace jako taková prospěla k potlačení chudoby a dětské úmrtnosti na celém světě. Uzavření ekonomik v rámci plné soběstačnosti by v tomto případě znamenalo velký krok vzad. Co se týče kvality potravin, pro otevřenou ekonomiku je typický export kvalitnějších potravin, zatímco v domácí zemi zůstávají potraviny nižší kvality. Z tohoto důvodu je do státu importováno velké množství kvalitních potravin ze zahraničí. To by se v případě uzavřené ekonomiky opět změnilo k horšímu. Posledním negativním dopadem by byl dopad na životní prostředí. Ačkoli se může zdát, že export

¹⁰⁵ Soběstačnost? Skutečným problémem českého zemědělství je nízká přidaná hodnota výroby a nízká schopnost půdy zadržovat vodu | *Kurzy.cz* [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/546014-sobestacnost-skutecnym-problemem-ceskeho-zemedelstvi-je-nizka-pridana-hodnota-vyroby-a-nizka/>

¹⁰⁶ PÁNEK, Martin, NOHEJL, Jiří, HAMPL, Mojmir. Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad [online]. Praha: Liberální institut, 2020 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://libinst.cz/wp-content/uploads/2020/06/Potravinov%C3%A1-sob%C4%9Bsta%C4%8Dnost-Libinst-2020v2.pdf>

¹⁰⁷ 12016ME/TXT. *Zákony pro lidi - Sbírka zákonů ČR v aktuálním konsolidovaném znění* [online]. Copyright © AION CS, s.r.o. 2010 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/pravoou/dokument?celex=12016ME%2FTXT>

a import zboží za sebou zanechá vyšší uhlíkovou stopu než zajistit si suroviny v jednom státě, opak je pravdou. Vyšší úlohu v rámci uhlíkové stopy a udržitelnosti má samotné pěstování či chov surovin. Vzhledem k charakteristice krajiny by tak bylo např. pěstování rýže emisně náročnější než jeho dovážení.¹⁰⁸

Velké množství expertů se také domnívá, že důležitější než soběstačnost je samotná dostupnost potravin. Toto stanovisko komentuje ekonom UniCredit Bank Pavel Sobíšek. *"Jednotný trh má svůj název odvozený od toho, že mohou výrobci své produkty nabízet v jeho kterékoliv části. Výhodou pro spotřebitele pak je, že dostávají při poptávané kvalitě co nejlevnější výrobky. Budování potravinové soběstačnosti v rámci celého Česka nedává žádný smysl."*¹⁰⁹

Nesoběstačnost daného státu ale představuje také určitá rizika. V období bez existence mezinárodních konfliktů se dovážení komodit v důsledku globalizace jeví jako adekvátní. Ale v případě krize již nastává problém. Může se tak tedy stát, že určitá země buď omezí, přeruší, anebo dokonce ukončí dovoz určité komodity do naší země. Tuto situaci okomentoval poslanec Václav Klaus ml: *„Česká republika je dlouhodobě pasivní z hlediska výroby potravin a nedělám si iluze, jak se ostatní evropské a světové země budou chovat, pakliže ta krize bude větší.“*¹¹⁰

S nesamostatností země jde také ruku v ruce vyšší závislost na dovozech komodit z jiné země. Hrozí, že levné, dovážené potraviny budou konkurovat lokálním výrobcům. Z tohoto důvodu velké množství lokálních farmářů muselo s vlastní produkcí skončit a země se poté stává na dovozu závislá ještě více. Nesoběstačnost země by tak tedy znamenala malé množství komodit a nutnost importu komodit ze zahraničí. Chyběly by nejen potraviny, ale i potřebné suroviny

¹⁰⁸ PÁNEK, Martin, NOHEJL, Jiří, HAMPL, Mojmír. Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad [online]. Praha: Liberální institut, 2020 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://libinst.cz/wp-content/uploads/2020/06/Potravinov%C3%A1-sob%C4%9Bsta%C4%8Dnost-Libinst-2020v2.pdf>

¹⁰⁹ Klíčová je dostupnost, ne soběstačnost. Experti vysvětlují, proč kvóty nic neřeší - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nakupovani/klicova-je-dostupnost-ne-sobestacnost-ekonomove-vysvetluj-p/r~d2cf261e5cac11ebb115ac1f6b220ee8/>

¹¹⁰ PÁNEK, Martin, NOHEJL, Jiří, HAMPL, Mojmír. Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad [online]. Praha: Liberální institut, 2020 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://libinst.cz/wp-content/uploads/2020/06/Potravinov%C3%A1-sob%C4%9Bsta%C4%8Dnost-Libinst-2020v2.pdf>

k jejich výrobě. Byl by tak nedostatek hnojiv a dalších prostředků na ochranu rostlin a léčiva pro zvířata.¹¹¹

¹¹¹ Soběstačnost Česka klesá. Měli bychom dost potravin? | Peníze.cz. *Peníze.cz - Největší web o osobních financích na českém internetu* [online]. Copyright © 2000 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/nakupy/432085-sobestacnost-ceska-klesa-meli-bychom-dost-potravin>

Závěr

Hlavním cílem mé práce bylo na základě rešerše domácí a zahraniční odborné literatury objasnit význam hospodářské politiky jako součásti bezpečnostní politiky ČR se zaměřením na potravinovou bezpečnost a míru potravinové soběstačnosti České republiky a Evropské unie.

V části teoretické jsem se zabývala hospodářskou politikou, bezpečnostní politikou a jejich vzájemnou provázaností. Mezi dílčí cíle části teoretické patřilo obecné seznámení s hospodářskou politikou. Na základě odborné rešerše jsem zde uvedla její definici, rozdělení, nositele, dále cíle, nástroje a dále jsem se věnovala makroekonomickým a mikroekonomickým hospodářské politiky. Dalším dílčím cílem práce bylo přiblížit politiku bezpečnostní. Opět na základě odborné rešerše byla uvedena definice bezpečnosti, definice pojmu, bezpečnostní legislativa České republiky a organizací, do kterých Česká republika patří. Také jsem zde popsala bezpečnostní systém České republiky. Posledním dílčím cílem části teoretické, který byl klíčový pro část praktickou, bylo naleznout propojení bezpečnostní a hospodářské politiky. Zde jsem se zabývala ekonomickou bezpečností, u které jsem uvedla její definici, nositele a atributy. Dále jsem se věnovala samotným souvislostem hospodářské a bezpečnostní politiky. Hlavním zjištěním teoretické části bylo, že hospodářská politika je součástí politiky bezpečnostní a tvoří její podstatnou součást. Jedním z bezpečnostních aspektů hospodářské politiky je potravinová bezpečnost, které byla věnována část praktická.

Mezi cíle kapitoly zabývající se potravinovou bezpečností patřilo definovat potravinovou bezpečnost a uvést její systém. Uvedla jsem zde také legislativu České republiky a Evropské unie a orgány, které se potravinovou bezpečností zabývají. Poslední kapitolou mé práce byla potravinová soběstačnost. Opět jsem definovala samotný pojem soběstačnosti a dále pojem soběstačnosti potravinové. Následně jsem provedla analýzu potravinové soběstačnosti České republiky na základě dat Českého statistického úřadu. Následovala analýza potravinové soběstačnosti Evropské unie. Použitá data vycházela ze Statistických dat o obchodu se zemědělskopotravinářskými produkty Evropské unie a výzkumu studentů České zemědělské univerzity. Poté jsem

si položila otázku, zda suverénní země může být plně soběstačná a jaká rizika plynou z opačné situace, tedy kdy země soběstačná není. Za tímto účelem jsem uvedla citace názorů odborníků.

Mezi hlavní zjištění mé bakalářské práce řadím, že hospodářská politika společně se zahraniční politikou v oblasti bezpečnosti státu, politikou v oblasti vnitřní bezpečnosti, obrannou politikou a politikou veřejné informovanosti v oblasti bezpečnosti státu je nedílnou součástí politiky bezpečnostní. Hospodářská politika je tak pro zajištění bezpečnosti České republiky klíčová. Mezi cíle hospodářské politiky v oblasti bezpečnosti patří zajišťování bezpečnosti potravin a zásobování potravinami v krizových situacích. Zde můžeme naleznout propojení s částí praktickou. Pod samotnou hospodářskou politikou můžeme zařadit problematiku potravinové bezpečnosti a soběstačnosti. Hlavním zjištěním části praktické je, že Evropská unie je potravinově soběstačná ze 101% a Česká republika z 80%. Ačkoli existují mezi jednotlivými státy Evropské unie v potravinové soběstačnosti značné rozdíly, tak je Evropská unie soběstačná.

Na základě názorů odborníků tedy můžeme usoudit, že soběstačnost země je pro bezpečnost velice klíčová. Zároveň se ale shodují, že plná soběstačnost možná není, a to i z hlediska s kolizí s právem Evropské unie. Neblahý by měla i dopad na konečné spotřebitele v důsledku zvýšení cen zboží. Naopak nízká míra soběstačnosti s sebou přináší také velké množství bezpečnostních rizik a stát se jí tak snaží zabránit různými metodikami a programy, mezi které patří například Strategie bezpečnosti potravin 2030 či Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030. Právě druhá zmiňovaná strategie má v rámci svých priorit pojem přiměřené soběstačnosti. Výroba potravin by v rámci státu tedy měla probíhat na základě racionality. Klíčové tedy je zajistit soběstačnost státu v rámci zemědělských komodit mírného pásu, u kterých existuje potenciál konkurenceschopnosti produkce.

Jako poslední bych se zde ráda věnovala vývoji situace v rámci potravinové soběstačnosti. Výzkumníci z České zemědělské univerzity se v rámci výzkumu Potravinové soběstačnosti v zemích EU snažili nastínit situaci v roce 2080. Nejsoběstačnějšími zeměmi by v roce 2080 byly pobaltské státy. V Litvě by se míra soběstačnosti měla dokonce zdvojnásobit. Naopak mezi země, které

by si pohoršily, patří Irsko. Česká republika by si měla přilepšit, přičemž její míra soběstačnosti by se z 80% měla zvýšit na 86%. Tyto výstupy jsou ale determinovány velkým množstvím faktorů, mezi které patří pokles populace až o 43%. Celková prognóza je ale příznivá, pokud ovšem bude Evropská unie i Česká republika pokračovat v programech podporující soběstačnost. Přílišná snaha o potravinovou soběstačnost podle odborníků ale také nepřináší velké množství výhod. Většina odborníků tak kritizuje návrhy snažící se problematiku řešit nejrůznějšími kvótami. Řešením je tedy snaha o soběstačnost, ale s mírou a v souladu s klimatickými podmínkami.¹¹²

¹¹² Potravinová soběstačnost | Evropa v datech. *Evropa v datech* [online]. Copyright © 2023, Evropa v datech [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/72-potravinova-sobestacnost/>

Seznam použité literatury

Monografie

1. DAMOHORSKÝ, MILAN a MARTIN SMOLEK. Zemědělské právo: učební pomůcka. Vyd. 1. Praha: IFEC, 2001. Justis. ISBN 80-864-1211-3.
2. DANICS, Štefan. *Bezpečnostní politika*. Praha: Vydavatelství PA ČR, 2007. ISBN 978-80-7251-263-8.
3. EICHLER, Jan. *Mezinárodní bezpečnost v době globalizace*. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-540-0.
4. GIBSON, Mark. *The feeding of nations re-defining food security for the 21st century*. [Online-Ausg.]. Baton Rouge: CRC Press, 2012. ISBN 978-143-9839-515.
5. HAMERNÍKOVÁ, Bojka a Alena MAAJTOVÁ. *Veřejné finance*. 2., aktualiz. vyd. Praha: Wolters Kluwer Česká republika, 2010. ISBN 978-807-3574-970
6. JUREČKA, Václav. *Makroekonomie*. 3., aktualizované a rozšířené vydání. Praha: Grada Publishing, 2017. Expert (Grada). ISBN 978-80-271-0251-8.
7. KLIKOVÁ, Christiana a Igor, KOTLÁN. *Hospodářská politika*. 3. vyd. Praha: Institut vzdělávání Sokrates, 2013. ISBN 978-80-86572-76-5.
8. KRIEGER, J. *Oxfordský slovník světové politiky*. 1.vyd. Praha: Ottovo nakladatelství, 2000. s. 13. ISBN 80-7181-463-6.
9. LUKÁŠKOVÁ, Eva, BILÍKOVÁ, Jana, MÁLEK, Zdeněk, ŠEFČÍK, Vladimír, 2014. *Potravinová (ne)bezpečnost*. Praha: Academia. ISBN 978-80-7454-463-7.
10. MAREŠ, Miroslav. *Ekonomická bezpečnost. Česká bezpečnostní terminologie*. Brno: Masarykova univerzita v Brně, ÚSS VA v Brně, 2002. ISBN 80-210-3037-2.
11. MOLNÁR, Zdeněk. *Pokročilé metody vědecké práce*. [Zeleneč]: Profess Consulting, 2012. *Věda pro praxi (Profess Consulting)*. ISBN 978-80-7259-064-3.

12. NACHTIGAL, V. Konvergence zemí střední a východní Evropy k Evropské Unii. Praha: Linde Praha, a.s., 2002. ISBN 80-7201-361-0
13. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. s. 12-15. ISBN 978-80-7367-588-2.
14. ŠEFČÍK, Vladimír. *Bezpečnostní politika v hospodářské oblasti*. 1. vyd. Zlín: Univerzita Tomáše Bati ve Zlíně, 161 s. ISBN 978-80-7318-919-8
15. ŠULC, Zdislav. *Hospodářská politika*. Praha: Consus, 1993. ISBN 80-901004-7-3.
16. URBAN, Luděk *Hospodářská politika [1994]* / Luděk Urban ... [et al.]. 1. vyd.. Praha : Victoria Publishing, 1994. váz. [Růžička] ISBN:80-85865-01-7
17. ZEMAN, P. Česká bezpečnostní terminologie. 1.vyd. Masarykova univerzita v Brně, 2002. s. 39. ISBN 80-210-3037-2.
18. ŽÁK, Milan. *Hospodářská politika*. [Praha]: Vysoká škola ekonomie a managementu, 2020. ISBN 978-80-88330-04-2.
19. ŽÁK, Milan. *Velká ekonomická encyklopedie*. 2. rozš. vyd. Praha: Linde, 2002, s. 604. ISBN 80-7201-381-5.

Odborné články a dokumentace

20. AGRARIAN PERSPECTIVES XXVII. *Czech university of life sciences prague faculty of economics and management*. 2018. [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: (PDF) Food self-sufficiency in EU countries: an attempted projection to 2080 (researchgate.net)
21. *Bezpečnostní strategie České republiky 2015*. [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>
22. DOUCHA, T. *Výhled zemědělské politiky ČR do roku 2010 ve vztahu k výživovým trendům*. In Sborník semináře Strategie rozvoje zemědělství a výživy do roku 2010. Praha: Ministerstvo zemědělství ČR, 2000.

23. KOCOUREK, Vladimír. Úvod do potravinářské legislativy [online]. Praha: VŠCHT Praha, 2009. I. část–cíle a struktura právních a technických norem, Dostupné z: <http://web.vscht.cz/kocourev/files/Uvod-PL-skript.pdf>
24. Meziřesortní koncepce bezpečnostního výzkumu a vývoje ČR do roku 2015. Příloha č. 1. [online]. Praha: Ministerstvo Vnitra, 2010 [cit. 2022-11-26]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/vyzkum/soubor/mezirezort-pril-1obsah-pdf.aspx>
25. PÁNEK, Martin, NOHEJL, Jiří, HAMPL, Mojmír. Potravinová soběstačnost – drahý a nebezpečný nápad [online]. Praha: Liberální institut, 2020 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://libinst.cz/wp-content/uploads/2020/06/Potravinov%C3%A1-sob%C4%9Bsta%C4%8Dnost-Libinst-2020v2.pdf>
26. Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2021 © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace1/Strategie_CZ_WEB.pdf
27. Strategie regionálního rozvoje ČR Akční plán 2023–2024 [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: https://www.mmr.cz/getmedia/6827be77-030c-46de-8914-590642bfb4cc/AP_SRR_23-24.pdf.aspx?ext=.pdf
28. Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2016 © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/538509/Strategie_MZe_final_s_grafikou.pdf

Zákony a další právní předpisy

29. 12016ME/TXT Smlouva o fungování Evropské unie Smlouva o Evropské unii (Konsolidované znění)
30. Zákon č. 6/1993 Sb., Zákon České národní rady o České národní bance v posledním znění

31. Zákon č. 110/1997 Sb., Zákon o potravinách a tabákových výrobcích
32. Zákon č. 66/1999 Sb., Veterinární zákon
33. Nařízení Evropského parlamentu a Rady č. 178/2002/ES, kterým se stanoví obecné zásady a požadavky potravinového práva, zřizuje se Evropský úřad pro bezpečnost potravin a stanoví postupy týkající se bezpečnosti potravin

Internetové zdroje

32. Agenda PK ČR – Foodnet. [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.foodnet.cz/cs/zakladni-informace/agenda-pk-cr>
33. Bezpečnostní politika státu – Ministerstvo vnitra České republiky. *Úvodní strana – Ministerstvo vnitra České republiky* [online]. Copyright © 2022 Ministerstvo vnitra České republiky, všechna práva vyhrazena [cit. 17.11.2022]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/bezpecnostni-politika-statu.aspx>
34. Bílá kniha o zdravotní nezávadnosti potravin – Bezpečnost potravin A-Z. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92353.aspx>
35. Bílé knihy – Bezpečnost potravin A-Z. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/az/termin/92353.aspx>
36. Codex Alimentarius (Potraviny, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 20.01.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/codex-alimentarius/>
37. Druhy právních předpisů. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. 2021 © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/law/types-legislation_cs
38. EFSA (Potraviny, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/potraviny/bezpecnost-potravin/efsa/>

39. Evropa je v potravinách soběstačná, Česko v rámci kalorií také. Problém má však Rusko - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/ekonomika/evropa-je-v-produkci-potravin-sobestacna-ukazuje-studie-jind/r~516b1e2c356d11eb842f0cc47ab5f122/>
40. Evropský úřad pro bezpečnost potravin (EFSA) | Evropská unie. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. Dostupné z: https://european-union.europa.eu/institutions-law-budget/institutions-and-bodies/institutions-and-bodies-profiles/efsa_cs
41. *Finance.cz - daně, banky, kalkulačky, spoření, kurzy měn* [online]. Copyright © 1997 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.finance.cz/zpravy/finance/236727-ktere-zeme-jsou-nejvic-konkurenceschopne/>
42. Infografika: Soběstačnost Česka v jednotlivých komoditách. Dovoz, vývoz i spotřeba - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit. 28.02.2023]. Dostupné z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nakupovani/potravinova-sobestacnost/r~a080f45caeed11eaa25cac1f6b220ee8/>
43. Internetový portál bezpečnosti potravin - EFSA. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. Copyright © 2021 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/kategorie/efsa.aspx>
44. Internetový portál bezpečnosti potravin - Potravinová soběstačnost v Česku – podle odborníků pomůže vyšší produkce ovoce a zeleniny, osvěta či tlak na velké řetězce. *Internetový portál bezpečnosti potravin* - [online]. Copyright © 2021 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.bezpecnostpotravin.cz/potravinova-sobestacnost-v-cesku-podle-odborniku-pomuze-vyssi-produkce-ovoce-a-zeleniny-osveta-ci-tlak-na-velke-retezce.aspx>
45. Klíčová je dostupnost, ne soběstačnost. Experti vysvětlují, proč kvóty nic neřeší - Aktuálně.cz. *Zprávy - Aktuálně.cz* [online]. Copyright © [cit.

27.02.2023].

Dostupné

z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nakupovani/klicova-je-dostupnost-ne-sobestacnost-ekonomove-vysvetluji-p/r~d2cf261e5cac11ebb115ac1f6b220ee8/>

46. Konkurenceschopnost EU - DobréZnámky.cz. *DobréZnámky.cz - web pro studenty plný učení* [online]. Copyright © 2022. Všechna práva vyhrazena. [cit. 26.11.2022]. Dostupné z: <https://www.dobreznamky.cz/konkurenceschopnost-eu/#:~:text=Konkurenceschopnost%20vyjad%C5%99uje%20postaven%C3%AD%20jedm%C3%A9%20ekonomick%C3%A9%20entity%20%28st%C3%AD.>
47. Ministerstva | Vláda ČR. *Úvodní stránka | Vláda ČR* [online]. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/cz/clenove-vlady/ministerstva/>
48. O ministerstvu (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/o-ministerstvu/>
49. Odborný článek: OČMU pro střední školy – bezpečnostní systém v ČR. *Metodický portál / Odborné články* [online]. Dostupné z: <https://clanky.rvp.cz/clanek/c/g/22641/OCMU-PRO-STREDNI-SKOLY---BEZPECNOSTNI-SYSTEM-V-CR.html>
50. Organizace OSN pro výživu a zemědělství – FAO (Ministerstvo zemědělství, eAGRI). [online]. Copyright © 2009 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://eagri.cz/public/web/mze/ministerstvo-zemedelstvi/zahranicni-vztahy/mezinarodni-organizace/organizace-osn-pro-vyzivu-a-zemedelstvi.html>
51. Parliamentary question | Answer for question E-002231/20 | E-002231/2020(ASW) | European Parliament. [online]. Copyright © European Union, 2020 [cit. 27.02.2023]. Dostupné

z: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/E-9-2020-002231-ASW_EN.html

52. Potravinová soběstačnost | Evropa v datech. *Evropa v datech* [online]. Copyright © 2023, Evropa v datech [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.evropavdatech.cz/clanek/72-potravinova-sobestacnost/>
53. Potravinové právo | epravo.cz. *EPRAVO.CZ – Váš průvodce právem - Sbírka zákonů, judikatura, právo* [online]. Copyright © EPRAVO.CZ, a.s. 1999 [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://www.epravo.cz/top/clanky/potravinove-pravo-92954.html>
54. Režimy jakosti – přehled. *Redirecting to /select-language?destination=/node/1* [online]. Dostupné z: https://agriculture.ec.europa.eu/farming/geographical-indications-and-quality-schemes/geographical-indications-and-quality-schemes-explained_cs
55. Sektory, subjekty a podniky národního hospodářství, E - Ekonomie - - unium.cz. *unium.cz - Studijní materiály, reference vyučujících - studentský server* [online]. Copyright © 2023 unium.cz. Všechna práva vyhrazena. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <http://www.unium.cz/materialy/0/0/sektory-subjekty-a-podniky-narodniho-hospodarstvi-m20228-p1.html>
56. Soběstačnost Česka klesá. Měli bychom dost potravin? | Peníze.cz. *Peníze.cz - Největší web o osobních financích na českém internetu* [online]. Copyright © 2000 [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.penize.cz/nakupy/432085-sobestacnost-ceska-klesa-meli-bychom-dost-potravin>
57. Soběstačnost? Skutečným problémem českého zemědělství je nízká přidaná hodnota výroby a nízká schopnost půdy zadržovat vodu | Kurzy.cz [online]. [cit. 09.02.2023]. Dostupné z: <https://www.kurzy.cz/zpravy/546014-sobestacnost-skutecnym-problemem-ceskeho-zemedelstvi-je-nizka-pridana-hodnota-vyroby-a-nizka/>

58. Sociální politika - základní pojmy. *E-Learning* [online]. [cit. 27.02.2023]. Dostupné z: <https://elearning.vosp.cz/index.php/23-e-learning/socialni-politika/socp-1-rocnik/30-socialni-politika-zakladni-pojmy-3>
59. Státní zemědělská a potravinářská inspekce | Kontrolní činnost SZPI. *Státní zemědělská a potravinářská inspekce | Hlavní stránka* [online]. Copyright © Státní zemědělská a potravinářská inspekce 2023. [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.szpi.gov.cz/docDetail.aspx?docid=1002118>
60. Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 | Náš chov. *Náš chov* [online]. Copyright © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: <https://naschov.cz/strategie-bezpecnosti-potravin-a-vyzivy-2030/#:~:text=Usnesen%C3%ADm%20%C4%8D.%20323%20ze%20dne%2029.%20b%C5%99ezna%202021,potravin%20a%20v%20oblasti%20v%C3%BD%C5%BEivy%20pro%20obdob%C3%AD%202021-2030.>
61. Strategie resortu ministerstva zemědělství s výhledem do roku 2030 | Databáze strategií - portál pro strategické řízení. *Databáze Strategií - home | Databáze strategií - portál pro strategické řízení* [online]. Copyright © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mze/strategie/strategie-resortu-ministerstva-zemedelstvi-s-vyhledem-do-roku-2030>
62. V tomto článku se zabýváme tématem soběstačnosti našeho zemědělského sektoru, která je u nás předklá. *Asociace soukromého zemědělství ČR* [online]. Copyright © 1998 [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.asz.cz/clanek/8219/k-problemu-sobestacnosti-ceskeho-zemedelstvi/>
63. Z chovu prasat se stává luxus pro bohaté, který si zemědělci nemohou dovolit. *Deník.cz* [online]. [cit. 12.02.2023]. Dostupné z: <https://www.denik.cz/podnikani/zemedelci-chov-prasata-2022.html>
64. Zákon o Agrární komoře České republiky | Agrární komora České republiky | akcr.cz. *Agrární komora České republiky | akcr.cz* [online]. Copyright © 2005 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://www.akcr.cz/txt/zakon-o-ak>

65. Zelená kniha Evropské komise – EURACTIV.cz. *EURACTIV.cz – Evropská unie v českých souvislostech* [online]. Copyright © 1999 [cit. 06.02.2023]. Dostupné z: <https://euractiv.cz/section/digitalni-agenda/news/zelen-kniha-evropsk-komise/>

Seznam grafů

Graf 1: Pohyb potravin a živých zvířat přes hranice EU od roku 2011 do roku 2021	58
Graf 2: Kategorie potravin v rámci importu do EU	59
Graf 3: Kategorie potravin v rámci exportu z EU	60

Seznam obrázků

Obrázek 1: Dělení nositelů hospodářské politiky podle Šulce	12
Obrázek 2: Hierarchie cílů hospodářské politiky	13
Obrázek 3: Magický čtyřúhelník	14
Obrázek 4: Hierarchický model bezpečnosti na základě kvality života.....	23
Obrázek 5: Struktura bezpečnostního systému České republiky	28
Obrázek 6: Atributy bezpečnostní politiky	33
Obrázek 7: Cíle hospodářské politiky z hlediska bezpečnosti.....	34
Obrázek 8: Systém potravinové bezpečnosti	38
Obrázek 9: Hierarchie dokumentů Evropské unie	43
Obrázek 10: Potravinová soběstačnost EU – obiloviny.....	61
Obrázek 11: Potravinová soběstačnost EU – maso.....	62
Obrázek 12: Potravinová soběstačnost EU – ovoce	63
Obrázek 13: Potravinová soběstačnost EU – zelenina	64

Seznam tabulek

Tabulka 1: Pohyb potravin a živých zvířat přes hranice v roce 2022.....	54
Tabulka 2: Procentuální zobrazení soběstačnosti u vybraných komodit živočišné výroby	55
Tabulka 3: Procentuální zobrazení soběstačnosti u vybraných komodit rostlinné výroby	56

Seznam příloh

Příloha 1 – Bezpečnostní zájmy ČR.....	84
Příloha 2 – Emailová komunikace s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva zahraničních věcí	87
Příloha 3 – Usnesení vlády České republiky o strategii bezpečnosti potravin a výživy 2030	88
Příloha 4 – Schéma rámce Strategie resortu Ministerstva zemědělství české republiky s výhledem do roku 2030.....	89
Příloha 5 – Infografika – do jaké míry je Česko schopné pokrýt spotřebu obyvatel vlastní produkcí	90

Příloha 1 – Bezpečnostní zájmy ČR

III. Bezpečnostní zájmy ČR

12. ČR rozlišuje své bezpečnostní zájmy (dále jen zájmy) podle stupně důležitosti. V Bezpečnostní strategii ČR jsou zájmy rozděleny do tří kategorií: životní, strategické a další významné.

13. Životní zájmy. Životním zájmem je zajištění suverenity, územní celistvosti a politické nezávislosti ČR, zachování všech náležitostí demokratického právního státu včetně záruky a ochrany základních lidských práv a svobod obyvatel. Ochrana životních zájmů státu a jeho občanů je základní povinností vlády i všech orgánů veřejné správy. Pro jejich zajištění a obranu je ČR připravena využít všech legitimních přístupů a použít všechny dostupné prostředky

14. Strategické zájmy. Naplňování strategických zájmů napomáhá ochraně životních zájmů. Zároveň slouží k zajištění společenského rozvoje a prosperity ČR. K jejich prosazování jsou voleny přístupy a prostředky přiměřené situaci. Strategické zájmy ČR jsou zejména:

- bezpečnost a stabilita, především v euroatlantickém prostoru,
- prevence a zvládání místních a regionálních konfliktů a zmírňování jejich následků,
- zachování globální stabilizační role a zvýšení efektivnosti OSN,
- posilování soudržnosti a efektivnosti NATO a EU a zachování funkční a věrohodné transatlantické vazby,
- naplňování strategického partnerství mezi NATO a EU, včetně posilování jejich spolupráce při komplementárním rozvíjení obranných a bezpečnostních schopností,
- rozvíjení role OBSE v oblasti prevence ozbrojených konfliktů, demokratizace a posilování vzájemné důvěry a bezpečnosti,
- funkční a transparentní režim kontroly konvenčního zbrojení v Evropě,
- podpora a rozvoj regionální spolupráce,
- podpora mezinárodní stability prostřednictvím spolupráce s partnerskými zeměmi,

- podpora demokracie, základních svobod a principů právního státu,
- zajištění vnitřní bezpečnosti a ochrany obyvatelstva,
- zajištění ekonomické bezpečnosti ČR a posilování konkurenceschopnosti ekonomiky,
- zajištění energetické, surovinové a potravinové bezpečnosti ČR a adekvátní úrovně strategických rezerv,
- zajištění kybernetické bezpečnosti a obrany ČR,
- prevence a potlačování bezpečnostních hrozeb ovlivňujících bezpečnost ČR a jejích spojenců.

15. Další významné zájmy. Účelem prosazování dalších významných zájmů je přispět k zajištění životních a strategických zájmů a zvyšovat odolnost společnosti vůči bezpečnostním hrozbám. Mezi další významné zájmy zejména patří:

- snižování kriminality s důrazem na hospodářskou kriminalitu, organizovaný zločin, informační kriminalitu a boj s korupcí,
- posilování zpravodajské ochrany a obrany ČR,
- vytváření podmínek pro tolerantní občanskou společnost, potlačování extremismu a jeho příčin
- zvyšování efektivity a profesionality státních institucí a soudnictví, a v této souvislosti posilování spolupráce veřejné správy s občany a podnikajícími fyzickými a právníckými osobami
- rozvoj občanských sdružení a nevládních organizací působících v oblasti bezpečnosti
- posilování veřejné informovanosti a aktivního podílu občanů na zajištění bezpečnosti
- vědecko-technický rozvoj s důrazem na nové technologie s vysokou přidanou hodnotou inovace

- rozvíjení technických a technologických schopností při zpracování a přenosu utajovaných a citlivých informací s důrazem na jejich ochranu a dostupnost
- ochrana životního prostředí

Zdroj: Bezpečnostní strategie České republiky 2015. [online]. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí České republiky, 2015 [cit. 2023-02-28]. Dostupné z: <https://www.vlada.cz/assets/ppov/brs/dokumenty/bezpecnostni-strategie-2015.pdf>

Příloha 2 – Emailová komunikace s odborem bezpečnostní politiky Ministerstva zahraničních věcí

Dobrý den, slečno
Biskupová,

zasíláme Vám odpověď
příslušného Odboru bezpečnostní politiky.

*Práce na nové Bezpečnostní strategii
ČR již započaly. Její přijetí vládou se předpokládá v létě 2023.
Nový dokument bude zejména reflektovat zhoršení bezpečnostního prostředí
a v této souvislosti aktualizovat strategii prosazování našich bezpečnostních
zájmů.*

Myslím, že Vám
může pomoci i webová stránka MZV, která obsahuje v části o ministerstvu
například organizační strukturu, obsah práce jednotlivých odborů, na
což Vás odkazují.

**Odbor
bezpečnostní politiky**

Zdroj: Vlastní emailová korespondence

Příloha 3 – Usnesení vlády České republiky o strategii bezpečnosti potravin a výživy 2030

USNESENÍ VLÁDY ČESKÉ REPUBLIKY ze dne 29. března 2021 č. 323 o Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2030

Vláda

I. schvaluje Strategii bezpečnosti potravin a výživy 2030 (dále jen „Strategie“) obsaženou v části III materiálu čj. 280/21;

II. ukládá

1. ministrům zemědělství a zdravotnictví
 - a) zajistit praktickou realizaci bezpečnosti potravin a výživy v souladu se Strategií,
 - b) zajistit další naplňování Strategie,
 - c) předložit vládě
 - ca) do 31. prosince 2021 ke schválení akční plán realizace Strategie,
 - cb) do 31. prosince 2025 informaci s průběžným vyhodnocením stanovených úkolů,
 - cc) do 31. prosince 2030 ke schválení navazující strategický materiál,
2. 1. místopředsedovi vlády a ministru vnitra, místopředsedovi vlády, ministru průmyslu a obchodu a ministru dopravy, ministrům obrany, školství, mládeže a tělovýchovy, životního prostředí a předsedkyni Státního úřadu pro jadernou bezpečnost spolupracovat s ministry zemědělství a zdravotnictví při koordinaci v oblasti bezpečnosti potravin a výživy, zejména poskytovat potřebné informace a součinnost při plnění úkolů plynoucích ze Strategie.

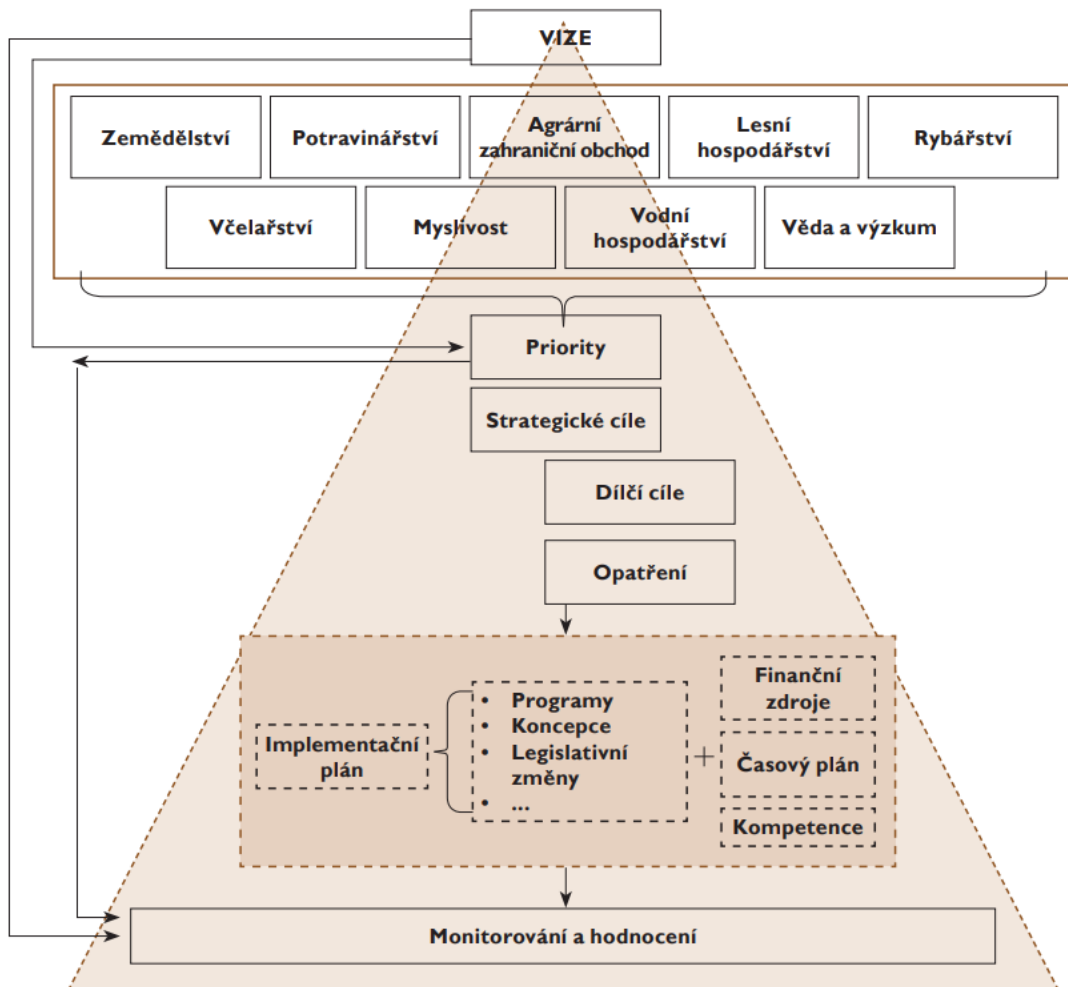
Provedou:

1. místopředseda vlády a ministr vnitra,
místopředseda vlády, ministr průmyslu a obchodu a ministr dopravy,
ministři zemědělství, zdravotnictví, obrany, životního prostředí, školství, mládeže a tělovýchovy,
předsedkyně Státního úřadu pro jadernou bezpečnost

Ing. Andrej Babiš, v. r.
předseda vlády

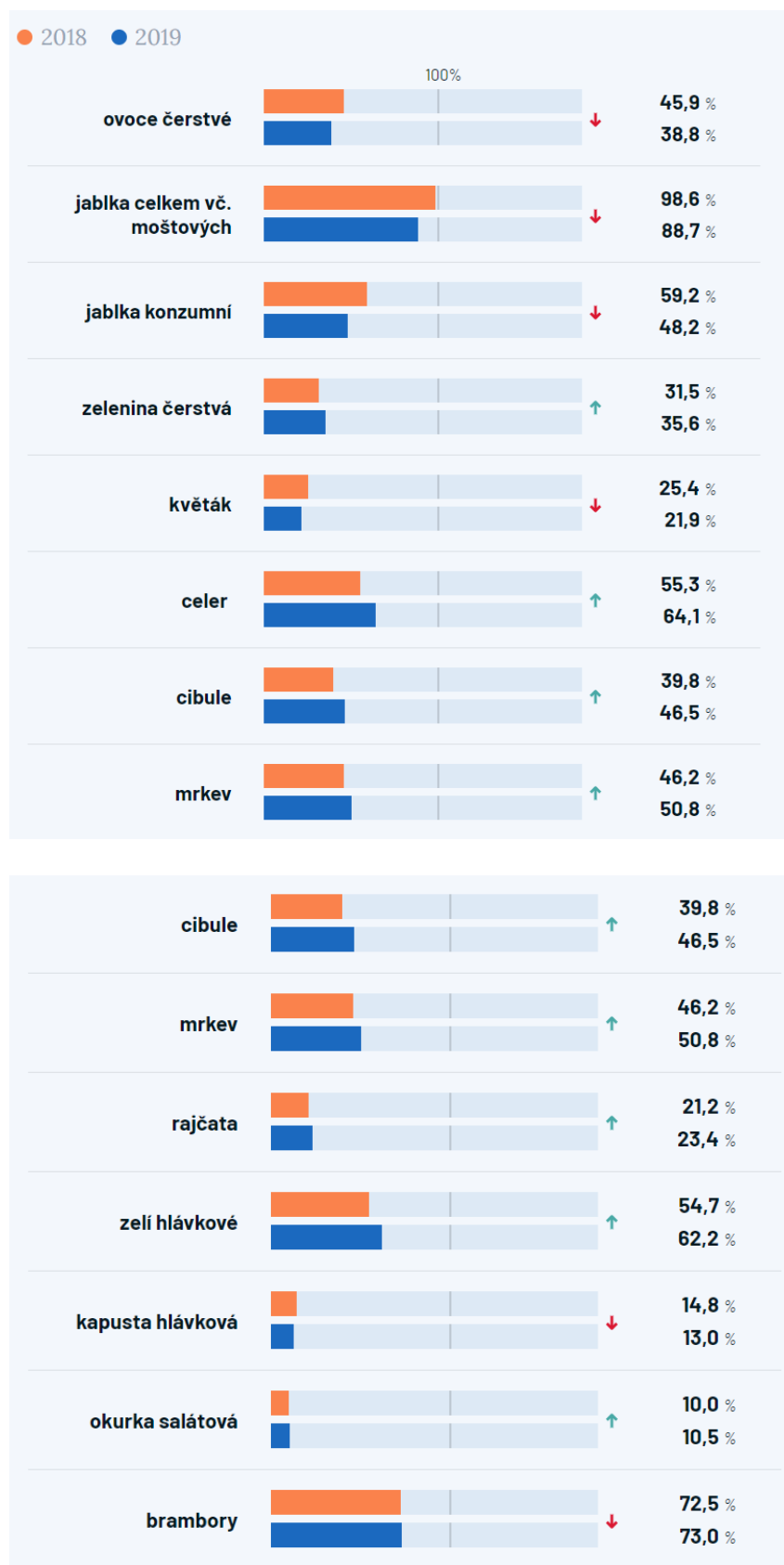
Zdroj: Strategie bezpečnosti potravin a výživy 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2021 © [cit. 19.01.2023]. Dostupné z: https://www.bezpecnostpotravin.cz/UserFiles/publikace1/Strategie_CZ_WEB.pdf

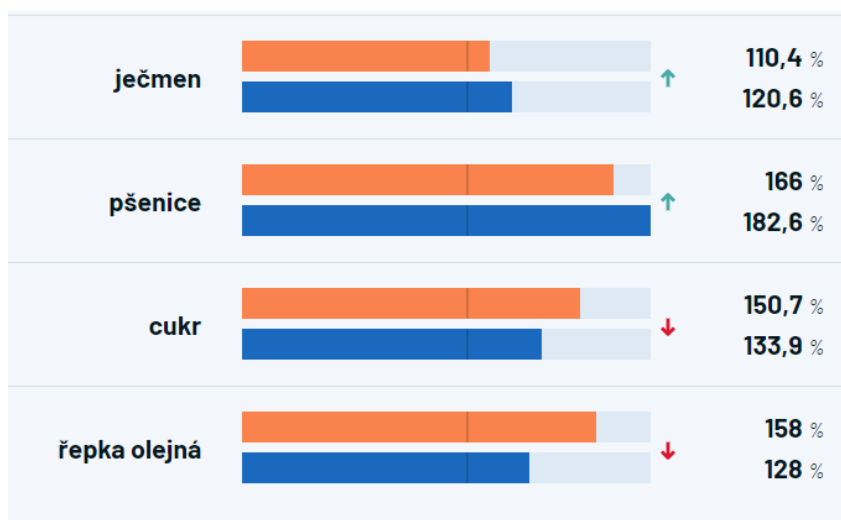
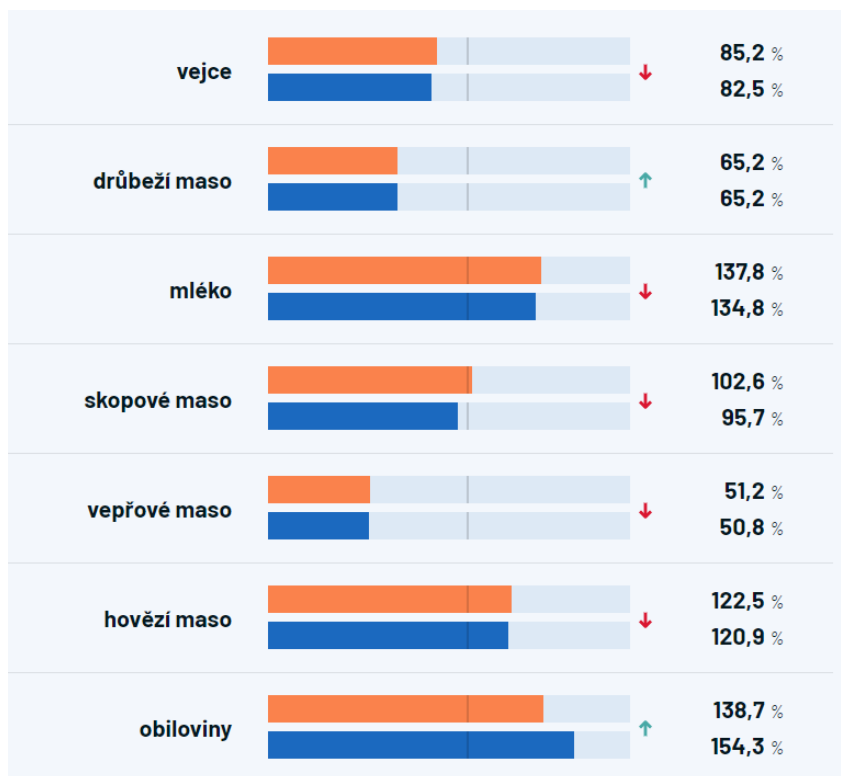
Příloha 4 – Schéma rámce Strategie resortu Ministerstva zemědělství české republiky s výhledem do roku 2030

Zdroj: Strategie resortu Ministerstva zemědělství České republiky s výhledem do roku 2030 [online]. Praha: Ministerstvo zemědělství České republiky, 2016 © [cit. 06.03.2023]. Dostupné z: https://eagri.cz/public/web/file/538509/Strategie_MZe_final_s_grafikou.pdf

Příloha 5 – Infografika – do jaké míry je Česko schopné pokrýt spotřebu obyvatel vlastní produkcí

Zdroj: Infografika: Soběstačnost Česka v jednotlivých komoditách. Dovoz, vývoz i spotřeba - Aktuálně.cz. Zprávy - Aktuálně.cz [online]. Copyright © [cit. 28.02.2023].

Dostupné

z: <https://zpravy.aktualne.cz/finance/nakupovani/potravinova-sobestacnost/r~a080f45caeed11eaa25cac1f6b220ee8/>